
Five Chapters from Maharamayana

——
श्रीमन्महाराज्यायणं पञ्चसर्गः

——
Document Information

Text title : Five Chapters from Maharamayana

File name : mahArAmAyaNapanchasargAH.itx

Category : raama

Location : doc_raama

Proofread by : Mrityunjay Rajkumar Pandey

Latest update : June 9, 2024

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

June 9, 2024

sanskritdocuments.org

శ్రీమన్మహారామాయణే పంచసర్గాః

(గిరిజామహేశ్వర సంవాద 1)

మహారామాయణే సర్గాః ।
శ్రీసీతారామాఙ్గి లక్షణానువర్ణనమ్ ॥ ౪౮
రామోపాసక సంస్కార కథనమ్ ॥ ౪౯
క్షరాక్షరనిరక్షరాతీతభేదో ద్వైతాద్వైత నిర్ణయః ॥ ౫౦
సీతాశక్త్యాః ॥ ౫౧
శ్రీరామనామ్నోమహాత్వస్వ కథనమ్ ॥ ౫౨

౪౮

రామధ్యానమిదం శ్రుత్వా పరమానందసమ్భవమ్ ।
యేషు భక్తారతా నిత్యం వద రామాఙ్గి చిహ్నకాన్ ॥ ౧॥
మాతాపార్వతీ నే తైలాశనాథ శ్రీశివ జీ సే కహా - హే నాథ! పరమ ఆనంద కో దేనే వాతే
శ్రీరామజీ కే ధ్యాన కో సునకర మైం అతిశయ తృప్త హో గఈ హూం అబ ఆప శ్రీ రామ
జీ కే ఉన కమలచరణోం కే చిన్తోం కే స్వరూప కో బతాఇవి జినకే ధ్యాన మేం శ్రీరామజీ కే
అనన్య నిష్కామ భక్త సదా రత హైం ।

శ్రూయతాం మే వచో ముగ్ధే రామచన్ద్రాఙ్గి చిహ్నకాన్ ।
స్మృత్వాయాన్ మునయః సర్వే యాన్తి లోకం పరాత్పరమ్ ॥ ౨॥
భగవాన శివ అపనీ ప్రాణప్రియతమా మాతా గౌరీ సే బోతే - హే ముగ్ధే ! మేరే వచనోం
కో సావధాన హోకర సునో - మైం తుమనే శ్రీరామచన్ద్రజీ కే ఉన చరణ చిన్తోం కో కహతా
హూం, జిన చరణ చిన్తోం కా స్మరణ కరకే మునివృన్ద త్రిపాదవిభూతి సే భీ పరే పరాత్పర
సాకేత ధామ కో ప్రస్థాన కరతే హైం ।

రేఖోర్ధ్వా వర్తతే మధ్యే దక్షిణే చాఙ్గి పఙ్కజే ।
పాదాదౌ స్వస్తికం జ్ఞేయమష్టకోణం తదైవ చ ॥ 3॥

శ్రీరఘునాథజీ కే దక్షిణ చరణకమల కే మధ్య భాగ మేం ఊర్ధ్వ రేఖా విరాజమాన హై
(అర్ధాత చరణ కే తలవోం కే మధ్య మేం ఏడఱీ నే లేకర అగ్ర భాగ తక దణ్ణ కా ఆకార
సుశోభిత హై) ఔర ఊర్ధ్వ రేఖా కే బాళం ఓర చరణ కే ఆది మేం స్వాస్తిక కా చిన్తహై।
ఇనీ ప్రకార స్వస్తిక కే బాద అప్టకోణ రేఖా హై ।

శ్రీయం హలం చ ముసలం చ సర్ప బాణామ్బరం తథా ।

పద్మమష్టదలం వైవ స్యన్తనం వజ్రముచ్యతే ॥ ౪॥

ఇనకే బాద ఊర్ధ్వ రేఖా కే బాళం ఓర హీ శ్రీ హల, మూసల, సర్ప, బాణ, అమ్బర (వస్త్ర),
అష్టదలపద్మ, స్యన్తన (రథ), వజ్ర ఆది చిన్త కహా జాతే హైం ।

యవోంఽగుప్తే తథాప్యేతే రేఖోర్ధ్వావమతః స్థితాః ।

రేఖోర్ధ్వాదక్షిణేభాగే స్వస్తికాధోద్యుపాదపః ॥ ౫॥

ఇనీ ప్రకార దక్షిణ పద కే అజ్గుష్ట (అజ్ఞాలే)మేం యవ చిన్త సుశోభిత హై। స్వాస్తిక నే లేకర
యవపర్వన్త జో చిన్త హైం యే సబ ఊర్ధ్వ రేఖా కే బాళం ఓర స్థిత హైం ఔర ఊర్ధ్వ
రేఖా కే దక్షిణ భాగ మేం స్వాస్తిక కే సమకక్ష కల్పవృక్ష సుశోభిత హై ।

అజ్కుశం చ ధ్వజం వైవ ముకుటం చక్రమేవ చ ।

సింహాసనం యమదణ్ణం చామరం ఛత్రముద్యుతమ్ ॥ ౬॥

నృచిహ్నం జయమాల్యఞ్చ చతుర్వింశతి లక్షణాః ।

క్రమేజైవ ప్రవర్తన్తే శ్రీరామస్యాజ్ఞీదక్షిణే ॥ ౭॥

అజ్కుశ, ధ్వజా ఔర ముకుట తథా చక్ర సింహాసన, యమదణ్ణ, చామర, ఛత్ర, నరచిన్త ఔర
జయమాలా ఇతనే చిన్త మధ్యవర్తీ ఊర్ధ్వ రేఖా నే దాళం ఓర జాననా చాహివ। యహ
చాబీస రేఖావం శ్రీరఘునాథజీ కే దక్షిణ పద మేం క్రమ నే సుశోభిత హైం ।

ఊర్ధ్వరేఖా యథా సవ్యే మధ్యే చ సరయూస్తథా ।

గోపాదం పాదమూలే చ తదధః సాగరామ్బరా ॥ ౮॥

బావఁ చరణ కే మధ్య మేం దక్షిణ పద మేం స్థిత ఊర్ధ్వ రేఖా కే సమాన హీ ఏక సరయూ
రేఖా హై ఔర చరణ కే మూల మేం (అర్ధాత ఏడఱీ కే మధ్య మేం)గోపాద హై ఔర ఇన
గోపాద కే అధోభాగ మేం సరయూ రేఖా కీ బాళం ఓర సాగరామ్బరా భూమి స్థిత హై
।

కుమ్భమేవ పతాకాఞ్చ జమ్బూఫలమథోచ్యతే ।

అర్ధవన్తోదరశ్చైవ షడస్త్రం చ త్రికోణకమ్ ॥ ౯॥

గదా తథా చ జీవాత్మా విన్దరఙ్గష్ట మధ్యగః ।

సరయ్యోదక్షిణే కోణే లక్షణం జ్ఞేయముత్తమమ్ ॥ ౧౦॥

పునః సరయూ రేఖా కే బాహుః ఓర హీ కుమ్భ రేఖా అర్ధాత ఘట చిన్తాహై ఇనకే పశ్చాత్
పతాకా చిన్తాహై ఫిర జమ్బూ ఫల ఔర అర్ధచన్ద్ర తథా శఙ్ఖ ఔర షటకోణ హై। ఇనకే
సాధ హీ త్రికోణ, గదా ఔర జీవాత్మా కే సహిత అఙ్గుష్ట కే మధ్య మేం బిన్దు రేఖాహై। ఆగే
సరయూ రేఖా కే దక్షిణ భాగ మేం స్థిత ఉత్తమ చిన్తోం కో జాననా చాహిపి ।

గోపాదాధస్తథా శక్తిః సుధాకుణ్డమథోచ్యతే ।

త్రివలీకామపత్రశ్చ పూర్ణసిన్ధుసతస్తథా ॥ ౧౧॥

వీణా వంశీ ధనుస్తూణౌ మరాలశ్చన్ద్రికేతి చ ।

చతుర్వింశతి రామస్య చరణే వామకే స్థితాః ॥ ౧౨॥

గోపాద సే అధః ప్రదేశ మేం శక్తి చిన్తాహై। ఇనకే బాద అమృత కుణ్డ హై। ఇనకే బాద
త్రివలీ, కామపత్ర ఔర పూర్ణచన్ద్ర కా చిన్తాహై। ఇనకే బాద వీణా (సితార), వంశీ (బావిఁసురీ),
ధనుష, తూణీర (జనమేం బాణోం కో రఖా జాతా హై), మరాల (హంస) ఔర చన్ద్రికా చిన్త
కో జాననా చాహిపి। యహ చౌబీస రేఖాపిం శ్రీరఘునాథజీ కే బాపిఁ చరణ మేం అవస్థిత
హైం ।

యాని చిహ్నాని రామస్య చరణే దక్షిణే ప్రియే ।

తానిసర్వాణి జానక్యాః పాదే తిష్ఠన్తి వామకే ॥ ౧౩॥

భగవాన శివ కహతే హైం - హే ప్రియే! జితనే చిన్త శ్రీరామజీ కే దక్షిణ చరణ మేం స్థిత హైం
వే హీ సమస్త చిన్త శ్రీజానకీ జీ కే వామ చరణ మేం అవస్థిత హైం ।

యాని చిహ్నాని జానక్యా దక్షిణే చరణే శివే ।

తానిసర్వాణి రామస్యపాదే తిష్ఠన్తి వామకే ॥ ౧౪॥

ఔర హే శివే ! జితనే భీ చిన్త శ్రీజానకీ జీ కే దక్షిణ చరణ మేం స్థిత హైం వహీ సబ చిన్త
శ్రీరామ జీ కే వామ చరణ మేం అవస్థిత హైం ।

శ్రీరామపదచిహ్నాని కుభృతామిన్ద్ర కన్యకే ।

శృణు తేషాం గుణాన్సర్వాన్ వక్ష్యేగుహ్యతమాన్నహమ్ ॥ ౧౫॥

హే గిరిరాజకుమారీ ! శ్రీరఘునాథ జీ కే యే జితనే చరణ చిన్త హైం ఉనకే అత్యన్త గుప్త
గుణ సమూహ కో మైం తుమనే కహతా హూపిఁ - తుమ ఉనే శ్రవణ కరో ।

అవతారా విభోర్ముగ్ధే జాయన్తే విశ్వహేతవే ।

తేపి రామాజ్ఞీ చిన్తేభ్యః సమ్భవన్తి పునః పునః ॥ ౧౬॥

భగవాన శివ మాతా పార్వతీ నే బోలె - హే ముగ్ధే ! విశ్వ నిమిత్త అర్థాత విశ్వ మేం ధర్మ సంస్థాపన హేతు జితనే అవతార హోతే హైం వే సబ ప్రతి కల్ప మేం శ్రీరఘునాథజీ కే చరణ చిహ్నోం నే హీ పునః పునః ప్రకట హోతే హైం ।

మహాభద్రో మహావిష్ణురాయతే స్వస్తికాదపి ।

తదంశేన సముద్యుభతో విష్ణుర్లోకైక మంగళః ॥ ౧౭॥

శ్రీరఘునాథ జీ కే దక్షిణ పద కమల మేం స్థిత స్వాస్తిక చిహ్న సే మహామంగళస్వరూప మహావిష్ణు (జో కారణ వైకుంఠ మేం విరాజితే హైం ఇన్ద్రిం కో పర-విష్ణు భీ కహతే హైం) అవతార లేతే హైం! ఉన్ద్రిం కే అంశ సే సర్వలోక మంగళ కరతా క్షీరాబ్ధిశాయీ విష్ణు అవతార లేతే హైం ।

రేఖోర్ధ్వాయాం మహాశంఖుర్మహాయోగేశ్వరోఽభవత్ ।

తేన చాహం సముత్పన్నో భక్తి యోగ శిరోమణిః ॥ ౧౮॥

భగవాన శివ మాతా పార్వతీ నే కహతే హైం - హే దేవి ! శ్రీరఘునాథ జీ కే ఊర్ధ్వ రేఖా సే మహాయోగేశ్వర మహాశంఖు ఉత్పన్న హోతే హైం! పునః ఉన మహాశంఖు కే అంశ సే భక్తియోగియోం మేం శిరోమణి మైం (శివ) ఉత్పన్న హోతా హూషః ।

అష్టకోణసముదృఢతో వాసుదేవః స్వయం హి యః ।

పరమేష్ఠితతో జాతో జగత్ కర్తా పితామహః ॥ ౧౯॥

శ్రీరామ జీ కే దక్షిణ పద మేం స్థిత అష్టకోణ రేఖా సే స్వయం వాసుదేవాఖ్య నారాయణ ప్రకట హోతే హైం! ఉన్ద్రిం కే అంశ సే జగత్కర్తా (ఏకపాదవిభూతస్థ) పరమేష్ఠి పితామహ బ్రహ్మజీ ఉత్పన్న హోతే హైం ।

శ్రీచిహ్నాన మహాలక్ష్మీస్తస్యా లక్ష్మీ సముదృఢవా ।

ఇదం యయా జగత్సర్వం స్వాంశేన పరిపూరితమ్ ॥ ౨౦॥

శ్రీ చిహ్న సే మహాలక్ష్మీజీ ప్రకట హోతీ హైం! ఉన్ద్రిం కే అంశ సే లక్ష్మీ ఉత్పన్న హోతీ హైం! వహీ లక్ష్మీ అపనే అంశ సే సర్వజగత కా నిర్మాణ కరతీ హైం ।

శక్తిచిహ్నస్మహామాయా తస్యాంశాచ్ఛారదాదయః ।

తస్యా ఏవ సముద్యుభతో విశ్వో మాయాప్రతిష్ఠితః ॥ ౨౧॥

శక్తి చిహ్న సే మహామాయా నామ వాలీ ఆదిశక్తి ఉత్పన్న హోతీ హైం! ఉన్ద్రిం కే అంశ సే మాయా ఉత్పన్న హోతీ హైం జో విశ్వ కీ ప్రతిష్ఠా కరతీ హైం ।

మత్యస్యచిహ్నాన మీనస్య చావతారః ప్రవర్తతే ।

క్షితేః కూర్మసముత్పత్తిర్వరాహశాచ్ఛాచ్ఛరాదపి ॥ ౨౨॥

శ్రీరఘునాథ జీ కే చరణ స్థిత మత్స్య చరణ చిన్త సే మత్స్యవతార హోతా హై ఔర
భూ చరణ చిన్త సే కూర్మావతార హోతా హై| అప్పుర చరణ చిన్త అర్థాత వస్త్ర రేఖ సే
వారాహావతార హోతా హై |

వజ్రాఙ్కశాభ్యాం సముత్పన్నో నృసింహో భక్తవత్సలః |

త్రివిక్రమస్య సముత్పత్తిస్త్రీవల్యా అభిజాయతే || ౨౩||

శ్రీరామ జీ కే చరణోం మేం స్థిత వజ్ర ఔర అఙ్కశ రేఖా సే భక్తవత్సల నృసింహ భగవాన
కా అవతార హోతా హై| త్రివలీ రేఖా సే త్రివిక్రమ వామన భగవాన కా అవతార హోతా హై
|

ధనుస్త్రీకోణతూణేభ్యః సజ్ఞాతో భార్గవోఽపి చ |

శేషశ్చ శరసర్పాభ్యాం లక్ష్మణో లక్షణాన్వితః || ౨౪||

శ్రీరఘునాథ జీ కే చరణోం మేం స్థిత ధనుష, త్రికోణ ఔర తూణీర ఇన తీన రేఖాఁం సే
భార్గవ (భృగువంశ మేం ఉత్పన్న)పరశురామ జీ కా అవతార హోతా హై| శేష రేఖా
సే అనంతశేషనాగ కా ఔర బాణ కీ రేఖా సే లక్ష్మణజీ (జో రామభక్తి లక్షణోం సే యుక్త
హైం)కా అవతార హోతా హై |

ఈషదంశేన సర్పస్య ముశల లాఙ్గలేనచ |

బలభద్రః సముద్భూతః శేషద్వివిదమర్దనః || ౨౫||

శ్రీరఘునాథ జీ కే చరణ మేం స్థిత శేష రేఖా కే అంశ సే ఔర హల తథా మూసల కే
పూర్ణాంశ సే ద్వివిద కా మర్దన కరనే వాలే శేషరూప బలభద్ర అవతీర్ణ హువి |

సింహాసనార్ధ చన్ద్రాభ్యాం బుద్ధ ఇత్యభిధీయతే |

కల్మీషైవ సముద్భుతస్తథా చక్రాతచక్రయోః || ౨౬||

సింహాసన తథా అర్ధచన్ద్ర ఇన దోనోం శ్రీరామచరణ చిన్తోం సే బుద్ధ భగవాన అవతార లేతే
హైం| ఇసీ ప్రకార సే చక్ర చిన్త ఔర చక్ర చిన్త సే కల్మి అవతార హోతా హై |

పురుషాఙ్కసుధాకుణ్డం పూర్ణశ్చకలానిధిః |

యవస్రజాదిశ్శ్లఙ్కారాః శ్రీకృష్ణోత్పత్తికారకాః || ౨౭||

పురుష చిన్త సుధాకుణ్డ పూర్ణచన్ద్ర తథా మాలాదిక శ్లఙ్కార సూచక జితనే భూషణ కే చిన్త
హైం యే సభీ శ్రీకృష్ణభగవాన కీ ఉత్పత్తి కా కారణ హైం |

దేవాః సరోరుహేజైవ వ్యాసో జమ్బూఫలేన చ |

ముకుటేన పృథుర్జాతో హంసాద్ధంస ఇతిస్మృతః || ౨౮||

కమల చిన్త నే దేవతా సమూహ ఉత్పన్న హోతే హైం ఔర జమ్బూఫల రేఖ నే
శ్రీవేదవ్యాసజి ప్రకట హోతే హైం ముకుట చిన్త నే పృథురాజ తథా హంస చిన్త నే
హంసావతార ప్రకట హోతే హైం ।

స్యన్తనాన్మనవోజాతా యే చ స్వయమ్భువాదయః ।

ఋషభోఽమృతకుణ్డాద్వై యవాద్యజ్ఞావతారకః ॥ ౨౯॥

స్వాయమ్భువ మను నే లేకర సభి చౌదహ మను శ్రీరామ చరణస్థ స్యన్తన చిన్త నే ఉత్పన్న
హోతే హైం అమృత కుణ్డ చిన్త నే ఋషభ దేవ ఉత్పన్న హోతే హైం యవ రేఖా నే
యజ్ఞ అవతార భగవాన ప్రకట హోతే హైం ।

చామరేణ హయగ్రీవో దేవర్షిస్తుమ్భురేణ చ ।

భైషజ్యాధిపతిః సమ్యక్ జాతో ధేనుపదాదపి ॥ ౩౦॥

భగవాన శ్రీరామ చరణ మేం స్థిత చామర చిన్త నే హీ హయగ్రీవ భగవాన తథా తుమ్భురు
శిష్య సహిత భగవాన నారద కా అవతార హోతా హైం ఇనకే బాద ధేనుపాద చిన్త నే
భగవాన ధన్వన్తరి కా అవతార హోతా హైం ।

నృచిహ్నోనేన శఙ్ఖేన దత్తాత్రయోఽభిజాయతే ।

ధ్వజపతాకయోరాజ్ఞాతో నరనారాయణావుభౌ ॥ ౩౧॥

నర చిన్త తథా శఙ్ఖ చిన్త నే దత్తాత్రేయ జి ప్రకట హోతే హైం ధ్వజ ఔర పతాకా చిన్తో నే
నర-నారాయణ భగవాన కా అవతార హోతా హైం ।

అష్టాంగయోగసంయుక్తః కపిలోఽప్యష్టకోణతః ।

జీవాత్మనోర్ధ్వరేఖాయాః సజ్జాతా సనకాదయః ॥ ౩౨॥

యమ నియమ ఆసన నే లేకర ధ్యాన ధారణా సమాధి పర్యన్త అష్టాంగ యోగ నే సంయుక్త
కపిలదేవజీ కా అవతార శ్రీరామ చరణ స్థిత అష్టకోణ నే హోతా హైం జీవ ఔర ఊర్ధ్వ
రేఖా నే హీ సనక సన్తన సనత్ సనత్కుమార ఆది మహర్షి ఉత్పన్న హోతే హైం ।

వంశ్యా వంశీ సముజ్జాతా కృష్ణాధరసుధాప్రియా ।

వృన్దావనీఽద్భుతైర్నాదైః సర్వలోకవిమోహినీ ॥ ౩౩॥

వృన్దావన మేం స్థిత భగవాన కృష్ణ కే అధరామృత కా పాన కరనే వాలీ తథా అపనే అదభుత
నాద ద్వారా సభి లోకోం కో విమోహిత కరనే వాలీ వంశీ కా అవతార శ్రీరామ జీ కే చరణోం
మేం స్థిత వంశీ రేఖా నే హోతా హైం ।

శక్తిరహ్లాదినీ రాధా చన్ద్రికాయాః సముద్భవా ।

రాససమ్భూషణా శ్యామా సర్వాభరణభూషితా ॥ ౩౪॥

బత్తిన ఆభరణోం నే భూషిత సోలహ వర్ష కీ అవస్థా నే యుక్త రాసమణ్ణల మేం
భూషణరూపా ఆహ్లాదినీ శక్తి శ్రీరాధా జీ కా అవతార శ్రీరఘునాథ జీ కే చరణోం మేం
స్థిత చన్ద్రికా నే హోతా హై ।

గదయాశ్చ మహాకాలో యమదణ్ణాద్యమస్తథా ।

బిన్దోర్భానుః సరయావై గణ్ణాద్యాః తీర్థ సమ్భవాః ॥ 3౫॥

శ్రీరఘునాథ జీ కే చరణ స్థిత గదా చిన్దనే మహాకాల ఉత్పన్న హోతా హై ఔర యమదణ్ణ
చిన్దనే యమరాజ ఉత్పన్న హోతే హైం । బిన్దు చిన్దనే సూర్య భగవాన కా ప్రాకట్య హోతా
హై ఔర సరయా రేఖా నే గణ్ణాదిక సభీ పవిత్ర తీర్థోం కా ఉద్భవ హోతా హై ।

ఐశ్వర్యేణ చ ధర్మేణ యశసా చ శ్రియైవచ ।

వైరాగ్యమోక్షషట్కృణైః సజ్ఞాతో భగవాన్తరిః ॥ 3౬॥

ఐశ్వర్య, ధర్మ, యశ, శ్రీ, వైరాగ్య ఔర మోక్ష ఇన ఛః ఐశ్వర్యోం నే యుక్త భగవాన హరి
శ్రీరామ జీ కే చరణ స్థిత షట్కృణ చిన్దనే ఉత్పన్న హోతే హైం ।

ఏతేచాంశకలాభూతాః శక్తివీర్యబలాన్వితాః ।

రామచన్ద్రాజ్ఞీసజ్ఞాతా రామస్తుభగవాన్స్వయమ్ ॥ 3౭॥

శక్తి, వీర్య ఔర బల నే సమన్విత యే సభీ ఉక్త అవతార శ్రీరామచన్ద్ర కే అంశ తథా కలా
ఆది నే ఉత్పన్న హోతే హైం । పర శ్రీరఘునాథ జీ తో స్వయం పూర్ణ పురుషోత్తమ పరమ
భగవాన హైం ।

త్వత్త ఏతే మయా ప్రోక్తా యేచ సర్వే సులోచనే ।

ఉపాసయన్తి తే నిత్యం రామచన్ద్రాజ్ఞీపజ్కజమ్ ॥ 3౮॥

భగవాన శివ మాతా పార్వతీ నే బోలే - హే సులోచనే ! అభీ అభీ ఊపర జిన జిన అవతారోం
కీ చర్చా మైనే తుమనే కీ హై యే సభీ నిత్య రూప నే శ్రీరఘునాథ జీ కే చరణ కమల కీ
ఉపాసనా కరతే హైం ।

అన్యచ్ఛృణు భూయస్త్వం యా మహతోఽవిభూతయః ।

అంశాంశేనైవ సమ్భూతా రామాజ్ఞేర్దోకపూజితాః ॥ 3౯॥

భగవాన శివ మాతా పార్వతీ నే బోలే - హే ప్రియే ! శ్రీరామచరణ చిన్దోం కే అంశోం
తథా అంశోం కే అంశోం నే ప్రకట హోకర సమస్త లోక మేం పూజిత ఉన అన్య మహతీ
విభూతియోం కా భీ శ్రవణ కరో ।

స్వస్తికాదేవ సజ్ఞాతం కల్యాణం సర్వతః ప్రియే ।

మహాయోగోర్ధ్వరేఖాయాం అష్టకోణాష్ట సిద్ధయః ॥ ౪౦॥

హే ప్రియే ! జగత కే సమగ్ర కల్యాణ ఇసీ స్వాస్థిక చిన్తనే ప్రకట హోతే హైం ఔర ఊర్ధ్వ రేఖా నే హీ మహాయోగ కీ ఉత్పత్తి హోతీ హై| ఇనకే బాద అణిమాలఘిమాదిక అష్ట సిద్ధియాం భీ అష్టకోణ చిన్తనే ఉత్పన్న హోతీ హైం |

శ్రియః సర్వాః శ్రియోద్భూతా హాలాద్బలమిహోవ్యతే |

ముసలాన్ముసలం జాతం బలదేవాయుధమ్ప్రియే || ౪౧||

భగవాన శివ మాతా పార్వతీ సే బోలే - హే ప్రియే ! సంసార మేం జితనీ భీ శ్రీ అర్థాత శోభా సుఖ సమ్పత్తి వైభవ ఆది హై వహా సబ శ్రీరామ చరణస్థ శ్రీ చిన్తనే ఉత్పన్న హుఆ హై| హాల చిన్తనే బల అర్థాత వీర్య కీ ఉత్పత్తి హోతీ హై| ఔర మూసల చిన్తనే వసుదేవ పుత్ర బలదేవ జీ కా ప్రియ ఆయుధ మూసల ఉత్పన్న హోతా హై |

ఫణినోఽనస్త ఉత్పన్నో ధ్యానశాన్తిఫలప్రదః |

రామబాణాః శరాత్సర్వే జాతాః శత్రుక్షయఙ్కరాః || ౪౨||

ధ్యాన కరనే పర జో శాన్తి రూప ఫల కో ప్రదాన కరనే వాలే హైం ఐసే ఫణిరాజ అనస్తశేష భగవాన శ్రీరామచరణ స్థిత శేష రేఖా నే ఉత్పన్న హోతే హైం ఔర శత్రు కా వినాశ కరనే వాలే పరమప్రలయఙ్కారీ ప్రచణ్ణ రామబాణ శ్రీరామ జీ కే చరణ స్థిత శర రేఖా నే ఉత్పన్న హోతే హైం |

అమ్బరాదమ్బరో జాతో నిర్లబో ధ్యానతోఽభవత్ |

పఙ్కజాత్పఙ్కజం జాతం విష్ణుహస్తేముదాన్వితమ్ || ౪౩||

అమ్బర అర్థాత వస్త్ర చిన్తనే అమ్బర అర్థాత వహా ఆకాశ ఉత్పన్న హోతా హై జిన ఆకాశ మేం ధారణా కరనే సే యోగీ నిర్లప సిద్ధి కో ప్రాప్త కరతా హై| పఙ్కజ చిన్తనే పఙ్కజ అర్థాత వహా పద్మ ప్రకట హోతా హై జో భగవాన విష్ణు కే కర కమలోం మేం సదా విరాజమాన హోకర ఉత్కర్ష కో ప్రాప్త హోతా హై |

నలీయతే కదాచిద్వై తస్యధ్యానీ భవార్ణవే |

కృతేఽపి కుత్రచిద్వాసే పద్మపత్రమివామ్భసా || ౪౪||

ఉసీ కమల కా ధ్యాన కరకే ధ్యానీ జన సంసార సముద్ర మేం కభీ నహీం డూబతే| చాహే ప్రారబ్ధ వశ ఉచిత అనుచిత స్థల కహీం భీ వాస కరేం లేకిన జైసే కమల పుష్ప సదా హీ కీచడః మేం రహకర భీ కీచడః సే సర్వథా ముక్త రహతా హై ఉసీ ప్రకార యే ధ్యానీ జన భీ సంసారీ విషయోం సే నిర్లప రహతే హైం |

స్యన్దనాత్పుష్పకోత్పత్తిశ్చతుర్వర్గ ఫలప్రదః |

వజ్రోద్వజ్రముత్పన్నం పాపపర్వతహానిదమ్ || ౨౫||

ధర్మ అర్థ కామ మోక్ష చారోం ఫల కో ప్రదాన కరనే వాలా పుష్పక విమాన శ్రీరామ జీ కే
చరణ స్థిత రథ చిన్తనే ఉత్పన్న హోతా హై| పాప రూపీ పర్వత కో ఘాడనే వాలా వజ్ర
శ్రీరామచరణస్థ వజ్ర చిన్తనే ఉత్పన్న హోతా హై |

యవేన ధనదో జాతః సర్వే యజ్ఞాదయోపి చ |

పారిజాతాత్సముత్పన్నః కల్పవృక్షశ్చ కామదః || ౪౬ ||

యవ రేఖా సే ధనద అర్థాత కుబేర ఉత్పన్న హోతే హైం ఔర సమ్పూర్ణ వైదిక యజ్ఞ
భీ ఇసీ యవ చిన్తనే ఉత్పన్న హోతే హైం| శ్రీరామ జీ కే చరణ స్థిత పారిజాత చిన్తనే
మనోవాఞ్ఞిత ఫలోం కో ప్రదాన కరనే వాలే కల్ప వృక్ష కా ప్రాకట్య హోతా హై |

అఙ్కుశాధానం సజ్ఞాతం సర్వలోక మలాపహమ్ |

ప్రాపయత్యేవ సన్మార్గే మత్తమాత్తక్షజం మనః || ౪౭ ||

సభీ లోకోం కే పాప కా నాశ కరనే వాలా బ్రహ్మజ్ఞాన ఉస అఙ్కుశ రేఖా సే ఉత్పన్న హోతా
హై జో అపనే ధ్యాపక జనోం కే మనోరూపీ మతవాలే హాథీ కో శీఘ్ర హీ విషయరూపీ
కుమార్గ సే హటా కర భక్తిరూపీ సన్మార్గ మేం అగ్రసర కర దేతా హై |

ధ్వజయా విజయోజాతో ముకుటాద్దివ్యభూషణః |

యః కరోతి మహారాజం దోసమేవస్వతేజసః || ౪౮ ||

సమస్త లోకోం పర ప్రాప్త హోనే వాలీ విజయ హీ శ్రీరామ చరణ స్థిత ధ్వజా చిన్తనే ప్రకట
హోతీ హై| సమ్పూర్ణ దివ్య ఆభూషణ ఉస ముకుట చిన్తనే ఉత్పన్న హోతే హైం జో
ముకుట అపనే తేజ సే దీన కో భీ మహారాజ బనా దేతా హై |

చక్రాత్సుదర్శనఞ్చక్రం మహాదుష్టవినాశనమ్ |

సింహాసనేన సమ్భూతం రామసింహాసనం పరమ్ || ౪౯ ||

మహాదుష్టోం కా వినాశ కరనే వాలా సుదర్శన చక్ర శ్రీరామ జీ కే చరణోం మేం స్థిత చక్ర
చిన్తనే ప్రకట హోతా హై ఔర సింహాసన చిన్తనే శ్రీరామ జీ కా జో పరమ దివ్య సింహాసన
హై వహ ఉత్పన్న హోతా హై |

చామరేణ సముద్భూతా చన్ద్రికాచన్ద్రసూర్యయోః |

హృదిప్రకాశికా సమ్యక్ సర్వమాత్సర్య్య నాశనీ || ౫౦ ||

సమ్యక ప్రకార సే మాత్సర్యాది షడవికారోం కా నాశ కరనే వాలీ తథా హృదయ కో
ప్రకాశిత కరనే వాలీ చన్ద్ర సూర్య సమ్మన్థినీ జో చన్ద్రికా అర్థాత ప్రభా హై వహ శ్రీరామ జీ
కే చరణోం మేం స్థిత చామర చిన్తనే ప్రకట హోతీ హై |

ఆతపత్రోద్భవోమేఘో ధ్యానీఛత్రపతిర్భవేత్ |

తథా పురుషచిహ్నాన తత్సద్బ్రహ్మ ప్రకాశకః ॥ ౫౧ ॥

ఆత పత్ర ఆర్థాత ఛత్ర చిన్తనే మేఘ మాలా ఉత్పన్న హోతీ హై ఔర ఉస ఛత్ర చిన్త కా
ధ్యానీ ఛత్రపతి హోతా హై। ఇనీ ప్రకార పురుష చిన్తనే తత్సద్బ్రహ్మ ప్రకాశక పరమాత్మా
ఉత్పన్న హోతే హైం

పరమాత్మా పరబ్రహ్మ సర్వసాక్షీజగద్గురుః ।

యస్యధ్యాన సమాయుక్తా యోగినోనిత్యమేవచ ॥ ౫౨ ॥

వే పరమాత్మా పరబ్రహ్మ, సర్వసాక్షీ తథా జగద్గురు హైం జినకా సమాహిత రూప నే
యోగిజన సదా సర్వదా ధ్యాన కరతే హైం ।

యవాస్రజోఽపి శ్శృఙ్గారాః రస శ్శృఙ్గారదాయకాః ।

గోపాదాత్కామధేనుశ్చ సర్వకామఫలప్రదా ॥ ౫౩ ॥

యవ మాలా ఔర శ్శృఙ్గార సూచక జితనే భీ చిన్తహైం ఉన సబ నే శ్శృఙ్గార రస కీ ఉత్పత్తి
హోతీ హై। శ్రీరామ చరణ మేం స్థిత గోపాద చిన్తనే సర్వకామనా రూపీ ఫల కో ప్రదాన
కరనే వాలీ కామధేను ప్రకట హోతీ హై ।

ప్రేమసిన్ధోరగాధస్య సరయూత్పత్తిరుచ్యతే ।

క్షోణీచిహ్నోత్కమా వైవ భగవద్ధర్మ వివర్ధనీ ॥ ౫౪ ॥

శ్రీరామ చరణస్థ సరయూ రేఖా నే అగాధ రామప్రేమ రూపీ సముద్ర కా ప్రాకట్య హోతా
హై। క్షోణీ చిన్త ఆర్థాత భూమి రేఖా నే భగవద్ధర్మ కో బధ్ంనే వాలీ క్షమా ఉత్పన్న
హోతీ హై ।

కుమ్భాదమృతకుమ్భశ్చ నిఃసృతః సిన్ధుమన్థనే ।

కీర్తిస్తుతిః పతాకాయాం విమలాసత్ప్రకాశికా ॥ ౫౫ ॥

సముద్ర మన్థన మేం జో అమృత ఘట నికలా థా వహ శ్రీరామ చరణోం మేం స్థిత కుమ్భ
చిన్తో నే హీ ప్రకట హోతా హై ఔర విమల సత్ప్రకాశికా స్తుతి తథా కీర్తి కా ప్రాకట్య
శ్రీరామ చరణస్థ పతాకా చిన్తనే హోతా హై ।

జమ్బూఫలేన చిహ్నాన వైనతేయః సముదృఢవః ।

రాగాది పన్నగధ్వంసీ శ్రీరామధ్యాన సూచకః ॥ ౫౬ ॥

రాగాదిక రూప సర్ప కో ధ్వంస కరనే వాలే తథా శ్రీరామ జీ కే ధ్యాన కో సూచిత కరనే
వాలే వైనతేయ శ్రీగరుఢః జీ మహారాజ కా ప్రాకట్య శ్రీ రామ చరణ మేం స్థిత జమ్బూఫల
నే హోతా హై ।

అర్ధవన్ద్యాత్కలాఙ్గనోః పాఞ్చజన్యం చ శఙ్ఖతః ।

వేదాస్తతోఽభిజాయస్తే శ్రీరామగుణగాయకాః ॥ ౫౭॥

ఇన్ద్ర అర్థాత చన్ద్రమా కీ సభీ సోలహ కలాపం శ్రీరామ జీ కే చరణ మేం స్థిత అర్ధచన్ద్ర
చిన్ద్రనే ఉత్పన్న హోతీ హైం। శఙ్ఖ రేఖ నే హీ పాఞ్చజన్య శఙ్ఖ (జో భగవాన శ్రీకృష్ణ కే
హాథ మేం రహతా హై) ఉత్పన్న హోతా హై । ఇసీ శఙ్ఖ చిన్ద్రనే శ్రీరామ జీ కే పరమ దివ్య
అగణిత గుణగణోం కా గాన కరనే వాలే వేదసమూహ ప్రకట హోతే హైం ।

షట్కోణాత్ షణ్ముఖోజాతః షడ్వికారవినాసనః ।

త్రయః కాలస్త్రికోణాచ్చ త్రికుటీ నాదముత్తమమ్ ॥ ౫౮॥

కామాదిక షడవికారోం కే నాశక షణ్ముఖ కార్తికేయ స్వామీ హీ షట్కోణ చిన్ద్రనే ఉత్పన్న
హోతే హైం। ఇసీ ప్రకార ఉత్తమ త్రికుటీ నాద తథా భూత,భవిష్య ఔర వర్తమాన కాల త్రికోణ
రేఖా నే ఉత్పన్న హోతే హైం ।

గదయా చ గదోత్పత్తిర్జీవాత్మా జీవసమ్భవః ।

బిన్దనా మన్మథోజాతో విజయో సర్వదేహినామ్ ॥ ౫౯॥

గదా కీ ఉత్పత్తి గదా చిన్ద్రనే ఔర జీవాత్మా కీ ఉత్పత్తి జీవ చిన్ద్రనే హోతీ హై। ఇసీ ప్రకార
ప్రాణీ మాత్ర పర విజయ ప్రాప్త కరనే వాలే కామదేవ బిన్ద్ర రేఖా నే ప్రకట హోతే హైం ।

మూలప్రకృతిరుత్పన్నా శక్త్యావిశ్వమోహినీ ।

అమృతశ్చ సుధాకుణ్డాద్రామభక్తిప్రదః పరః ॥ ౬౦॥

సమస్త విశ్వ కో మోహిత కరనే వాలీ మూల ప్రకృతి శ్రీరామ చరణస్థ శక్తి రేఖ నే ఉత్పన్న
హోతీ హై ఔర శ్రీరామభక్తి రూపీ అమృత కో హీ ప్రదాన కరనే వాలీ అమృతధారా శ్రీరామ
చరణ మేం స్థిత అమృత కుణ్ణ చిన్ద్రనే ప్రకట హోతీ హై ।

త్రివల్యామద్భుతా శోభా త్రివేణీరూపమద్భుతమ్ ।

రత్యాదిచఖచాప్యల్యం మీనేన శకునస్తథా ॥ ౬౧॥

సంసార మేం వహ అద్భుత శోభా జీవసే అద్భుత సుఖదాయక త్రివేణీ ఉత్పన్న హోతీ
హై వహ శ్రీరామ చరణస్థ త్రివలీ చిన్ద్రనే ఉత్పన్న హోతీ హై। కామదేవ కీ పత్నీ రతి కే
నేత్ర కీ చపలతా ఔర సంసార కే సభీ శకున సమూహ శ్రీరామ చరణస్థ మీన చిన్ద్రనే ప్రకట
హోతే హైం ।

పూర్ణేన్ద్రః పూర్ణచన్ద్రేణ తాపఘ్నుస్తోషదాయకః ।

వీణయా రాగరాగిన్యో వాద్యమద్భుత గానదమ్ ॥ ౬౨॥

త్రితాప కా శమన కరనే వాలీ ఔర పరమ సన్తోష ప్రదాన కరనే వాలా జో పూర్ణచన్ద్ర హై
వహ శ్రీరామ చరణస్థ పూర్ణచన్ద్ర చిన్ద్రనే ఉత్పన్న హోతా హై। ఇసీ ప్రకార వీణా చిన్ద్రనే

భైరవాది ఛహోం రాగ తథా రామకలీ ఆది రాగినియాం ఔర గాన మేం అద్భుత సుఖ
దేనే వాలే మృదఙ్గాది వాద్య ఉత్పన్న హోతే హైం ।

మహానాద రసో వంశ్యాః స్వరాసప్తతథైవ చః ।

ధనూంషిశారఙ్గముఖ్యాని ధనుషైవోద్భవాని చ ॥ ౬౩॥

సభీ రసిక జనోం కో పరమానన్దిత కరనే వాలా మహానాదరస తథా షడజాది సప్తస్వర
శ్రీరామ చరణోం మేం స్థిత వంశీ రేఖ నే ఉత్పన్న హోతే హైం । భగవాన కే శార్గాదిక జితనే
దివ్య ధనుష హైం వే సబ శ్రీరామ చరణస్థ ధనుష చిన్తనే ఉత్పన్న హోతే హైం ।

సప్తభూమికాజ్ఞానం చ తూణేనైవోపజాయతే ।

నీడః సర్వం గుణానాం చ సీతారామస్య సర్వదా ॥ ౬౨॥

సప్తభూమికా జ్ఞాన అర్థాత సాధనసప్తక కా జ్ఞాన జో శ్రీవైష్ణవ ధర్మ కే సాధకోం మేం హోతా
హై వహ జ్ఞాన శ్రీరామ చరణోం మేం స్థిత తూణ రేఖ నే ఉత్పన్న హోతా హైం । శ్రీసీతారామ
జీ కే సమస్త దివ్యస్వేతరసమస్తవిలక్షణ నిఖిలహేయప్రత్యసీక కల్యాణగుణగణోం కా జో
సమూహ హై ఉసకీ ఉత్పత్తి భీ ఇసీ తూణ రేఖా నే హోతీ హైం ।

సద్వివేకోభవేద్ధం సాన్మాయా బ్రహ్మోభయోరపి ।

క్షీరోదకం యథాభిన్నం తథైవ ప్రకరోతి సః ॥ ౬౪॥

మాయా తథా బ్రహ్మ మేం భేద కా జో సద్వివేక హై, జిస వివేక కే హోనే పర హంస జ్ఞేన
దూధ మేం మిలే హుప పాని కో అలగ కర లేతా హై ఉసీ ప్రకార యహ సద్వివేక గుణ
మాయా ఔర బ్రహ్మ కే భేద కో సమర్పు లేతా హై యహీ సద్వివేక గుణ శ్రీరామ చరణస్థ
హంస రేఖ నే ఉత్పన్న హోతా హైం ।

చన్ద్రికాయాద్యుత్థిరాతా చన్ద్రిరత్నతడిత్సుచ ।

ప్రకాశ్యమపి సర్వేషాం యథాయోగ్యం చ జాయతే ॥ ౬౬॥

సూర్య కో ప్రకాశిత కరనే వాలీ ప్రభా, చన్ద్రి కో ప్రకాశిత కరనే వాలీ ద్యుతి, మణిరత్న కీ
ఆభా తథా బిజలీ కా తేజ యే సభీ శ్రీరామ చరణోం మేం స్థిత చన్ద్రికా చిన్తనే ఉత్పన్న
హోతే హైం ।

త్వత్ప్రపతాని చిహ్నాని మయాఖ్యాతాని పార్యతి ।

ఏకైక చిహ్నా మధ్యేతు సద్గుణా కోటి కోటయః ॥ ౬౭॥

భగవాన శివ మాతా పార్యతీ నే బోలే - హే పార్యతీ ! మైంనే తుమనే ఇతనే చిన్తకే వ్యాఖ్యాన
కర దిప హైం పరస్తు ఏక ఏక చిన్తకే మధ్య కోటి కోటి సద్గుణ వర్తమాన హైం ।

ఏషామ్మధ్యే సమాయాతి హృద్యేకం చాపి లక్షణమ్ ।

రామధామ గమనాయ క్షణేనాకల్మషోభవేత్ || ౬౮ ||

ఇన అడఃతాలిన చిన్తో కే మధ్య మేం ఏక భీ చిన్తో కో యది కోఈ జీవ అపనే హృదయ మేం ధారణ కరతా హై తో వహ తత్క్షణ అకల్మష అర్ధాత పాప సే రహిత హోకర శ్రీ రామ జీ కే పరమ ధామ సాకేత కే లిప గమన కర జాతా హై ।

సకలాః సద్గుణాస్త్యత్తో వర్ణితా భూధరాపాత్యజే ।

శృణుష్య చిహ్నారణ్ణాని కథయామి సమాసతః || ౬౯ ||

భగవాన శివ ఆగే బోలే - హే భూధరాత్యజే ! శ్రీరామ చరణ చిన్తో కే సకల సద్గుణోం కా మైనే తుమనే వర్ణన కియా అబ ఉన చిన్తో కే రణ్ణోం కో తుమ సునో ।

ఊర్ధ్వరేఖారుణాజ్ఞేయా స్వస్తికమ్పితముచ్యతే ।

సితారుణం చాష్టకోణం శ్రీశ్చబాలార్కసన్నిభా || ౭౦ ||

భగవాన శక్కర బోలే - హే ప్రియే ! శ్రీరామ జీ కే దక్షిణ పద మేం జో ఊర్ధ్వ రేఖా హై ఉసే అరుణ అర్ధాత లాల రక్త కా జానో! స్వాస్తిక చిన్తో పీత అర్ధాత పీలే రక్త కా హై ఫిర అష్టకోణ సీత అరుణ హై అర్ధాత శ్వేత వర్ణ ఔర లాల వర్ణ హై! శ్రీ చిన్తో కీ ఛవి బాలసూర్య కే సమాన హై ।

హలఞ్చ ముసలఞ్చైవ శ్వేతధూమ్రమిత్స్యతమ్ ।

సర్పశితస్తథాబాణః శ్వేతపీతారుణోహరిత్ || ౭౧ ||

హల చిన్తో ఔర మూసల చిన్తో శ్వేత ఔర ధూమ్ర రక్త హైం అర్ధాత హల ఉజ్జ్వల తథా మూసల ధూమ్ర వర్ణ హై ఔర సర్ప చిన్తో అశిత అర్ధాత శ్యామ వర్ణ హై! బాణ రేఖా చార రక్త - శ్వేత పీత అరుణ ఔర హరిత సే సుశోభిత హో రహీ హై ।

నభోవదమ్పరం జ్ఞేయమరుణం పఙ్కజం స్మృతమ్ ।

రథవిచిత్ర వర్ణఞ్చ యుక్తః వేద హయైః సితైః || ౭౨ ||

అమ్పర అర్ధాత వస్త్ర చిన్తో నభవత అర్ధాత ఆసమానీ రక్త హై! పఙ్కజ జో కమల చిన్తో హై వహ లాల రక్త కా హై ఔర ఉజ్జ్వల చార ఘోడోం నే యుక్త రథ విచిత్ర రక్త కే హైం అర్ధాత అనేక రక్త మిలే హైం ।

వజ్రం తడిత వజ్జేయం శ్వేతరక్తం తథా యవమ్ ।

కల్పవృక్షం హరిద్వర్ణం అఙ్కుశంశ్యామముచ్యతే || ౭౩ ||

వజ్ర చిన్తో తడిత అర్ధాత బిజలీ కే రక్త కా హై ఔర యవ చిన్తో శ్వేత రక్త హై! కల్ప వృక్ష చిన్తో హరిత వర్ణ కా హై! అఙ్కుశ చిన్తో శ్యామ రక్త కా హై ।

లోహితా చ ధ్వజా తస్యాం చిత్రవర్ణాభిధీయతే ।

సువర్ణం ముకుటం చక్రం తప్తకాంచన సన్నిభమ్ ॥ ౭౪ ॥

ధ్వజా చిన్తాలల రక్త కా హై ఔర ధ్వజా కే మధ్య మేం చిత్ర వర్ణ వాలీ పతాకా హై। సువర్ణ ముకుట ఔర చక్ర చిన్త తపాప హుప సోనే కే రక్త కే హైం ।

కాశ్యవద్యమదణ్ణః స్యాచ్ఛామరం ధవలం మహత్ ।

ఛత్రచిహ్నం శివే శుక్లం నృచిహ్నం సిత లోహితమ్ ॥ ౭౫ ॥

భగవాన శివ మాతా పార్వతీ నే కహతే హైం - హే శివే ! యమదణ్ణ చిన్త కాశ్య రక్త కా హై ఔర చామర చిన్త అతి ఉజ్జ్వల హై తథా క్షత్ర చిన్త శుక్ల రక్త కా హై ఔర నర చిన్త సిత లోహిత రక్త కా హై ।

బాణవజ్జయమాలా చ వామే చ సరయుః సితా ।

గోపదశ్చ సితోరక్తః పీతరక్త సితామహీ ॥ ౭౬ ॥

బాణ కే మధ్య మేం జో చార రక్త కే వర్ణన హైం వహీ రక్త జయమాల మేం భీ హైం। గోపద చిన్త శ్వేత రక్త హై। పుష్పీ చిన్త పీత రక్త వర్ణ కే సహిత ఉజ్జ్వల హై ।

స్వర్ణవర్ణోఽసితం కింఞ్చిత్కుమ్భమేవం ప్రవర్తతే ।

చిత్రవర్ణా పతాకా చ శ్యామం జమ్బూఫలనృథా ॥ ౭౭ ॥

కుమ్భ అర్ధాత ఘట చిన్త కుఛ శ్వేత స్వర్ణ వర్ణ (కుఛ సఫేద ఔర కుఛ సోనే కే రక్త కా)కా హై। పతాకా చిత్రవర్ణ కీ హై। జమ్బూఫల శ్యామ వర్ణ కా హై ।

ధవలశ్చార్ధచన్ద్రోఽతి రక్తమిషచ్ఛితోదరః ।

షటోఽణం చ మహాస్వచ్ఛం త్రికోణమరుణం తథా ॥ ౭౮ ॥

అర్ధ చన్ద్ర ఉజ్జ్వల వర్ణ కా హై ఔర శక్త చిన్త ధోడో అరుణ ఔర శ్వేత వర్ణ కా హై। షటోఽణ మహాస్వచ్ఛ ఔర త్రికోణ చిన్త లాల రక్త కా హై ।

శ్యామలాతు గదాజ్ఞేయా జీవాత్మా దీప్తి రూపకః ।

బిన్దుః పీతః తథా శక్తిః రక్తశ్యామాసితాపిచ ॥ ౭౯ ॥

గదా చిన్త శ్యామ రక్త కా హై ఔర జీవాత్మా చిన్త దీప్తి అర్ధాత ప్రకాశమయ హై। బిన్దు చిన్త పీలా ఔర శక్తి చిన్త రక్త శ్యామ సిత వర్ణ కా హై ।

సితరక్తం సుధాకుణ్ణం త్రివలీ చ త్రివేణీవత్ ।

వర్తతే రౌప్యవస్మీనో ధవలః పూర్ణసిన్ధుజః ॥ ౮౦ ॥

సుధా కుణ్ణ సిత రక్త అర్ధాత ఉజ్జ్వల లాల రక్త కా హై ఔర త్రివలీ చిన్త కా రక్త త్రివేణీ రక్త కే సమాన హై । మీన చిన్త రౌప్య వర్ణ హై ఔర సిన్ధు సుత పూర్ణచన్ద్ర ధవల అర్ధాత ఉజ్జ్వల వర్ణ కా హై ।

పీతరక్తసితావీణా వేణుశ్చిత్రవిచిత్రకః ।

హరిత్పితోఽరుణశ్చైవ త్రివిధం ధనురువ్యతే ॥ ౧౧ ॥

వీణా అర్ధాత సితార చిన్త పీత రక్త తథా ఉజ్జ్వల వర్ణ కా హై! వేణు అర్ధాత వంశీ చిన్త విచిత్ర రక్త కా హై అర్ధాత ఉసమేం ఏక సాథ కఈ రక్త హై! ధనుష చిన్త తీన రక్త కా హై - హరిత (హరా), పీత (పీలా)బౌర అరుణ (లాల)।

వేణువద్వర్తతేతూణో హంసఇషత్పితారుణః ।

సిత పీతారుణా జ్యోత్స్నా సర్వస్తోరజ్జమద్భుతమ్ ॥ ౧౨ ॥

తూణ రేఖ వేణు రేఖ కే సమాన హీ చిత్ర విచిత్ర వర్ణ కీ హై బౌర హంస చిన్త స్వల్ప శ్వేత బౌర లాల హై । జ్యోత్స్నా అర్ధాత చన్దికా చిన్త శ్వేత పీత లాల హోనే నే ఉసకీ సర్వతోదృష్టి శోభా హో రహి హై ।

రజ్జనైకేన యః ఊప్తా రామరజ్జః సరజ్గతః ।

వర్జితాస్తేఽపి సద్ధర్మే రామరజ్జర్నరజ్గతాః ॥ ౧౩ ॥

భగవాన శివ కహతే హైం కి జో పురుష రేఖ కే ఏక రజ్గ మేం భీ చిత్ర కో సరాబోర కరతా హై వహ శ్రీరామ జీ కే రజ్గ మేం రజ్గ జాతా హై! జో అభీ తక శ్రీరామ జీ కే రజ్గ మేం నహిం రజ్గే హైం వహ నిశ్చిత రూప నే సకల సద్ధర్మ నే వజ్చిత హైం ।

మమైవ చ మహర్షిణాం దేవర్షేశ్చర్ష్య రేతసామ్ ।

బ్రహ్మాదినాం చ దేవానాం వేదసారమథోవ్యతే ॥ ౧౪ ॥

భగవాన శివ బోలే - హే గిరిజే ! మేరా, సభీ మహర్షియోం కా, దేవర్షియోం కా బౌర సభీ ఉర్ష్యరేతా అర్ధాత అఖణ్ణ బ్రహ్మచారీ సనకాది ప్రభృతియోం కా బౌర బ్రహ్మాది సహిత సకల దేవ వృన్దోం కా జో సార సిద్ధాన్త హై ఉస వేద సార సిద్ధాన్త కో మైం కహతా హూం ।

సర్వాన్నేతాన్మహావిద్యా సీతారామాఙ్గి చిహ్నాకాన్ ।

ధ్యాయన్స్వర్ణనిశమృక్త్యా నిధాయహృదయేఽమలాన్ ॥ ౧౫ ॥

శ్రీరామచరణం త్యక్త్యా కిఞ్చిదన్యత్కరోతి యః ।

తుషాభిఘాతనం మూఢః ప్రకరోతి పునః పునః ॥ ౧౬ ॥

యే ఉపరోక్త మహర్షి వృన్ద, మైం తథా సభీ దేవర్షి జన, దేవగణ ఆది సభీ జనకా హృదయ అమల అర్ధాత మల రహిత హై వే అపనే అమల హృదయ మేం శ్రీసీతారామ చరణచిన్దోం కో స్థాపిత కర ఉన్తిం బ్రహ్మవిద్యా రూప చరణ చిన్దోం కా అహర్షిత అర్ధాత రాత-దిన ప్రేమభక్తిపూర్వక ధ్యాన కరతే హైం అర్ధాత ఉపాసనా కరతే హైం! జో పురుష శ్రీరామ జీ

కే వరణ కో త్యాగకర లోకేష్టా కే లిప ఔర కుఛ కరతా హై వహ మూర్ఖ బార బార భూసా
కూటనే జైసా మూర్ఖ కార్య కరతా హై ।

అజ్ఞీచిహ్నుని సర్వాణి మయాప్రోక్తాని యాని చ ।

శ్రీరామస్యైవ చాజ్ఞాని సర్వాణ్యేవ న సంశయః ॥ ౮౭॥

భగవాన శివ బోలే - హే శివే ! నభీ శ్రీరామవరణ చిహ్నోం కా మైనే జో తుమనే వర్ణన కియా
వే నభీ కే నభీ శ్రీ రామ జీ కే శాశ్వత పూర్ణ అఙ్గ హైం ।

ఇదం రహస్యం పరమం శ్రీరామోపాసకం వినా ।

న దాతవ్యం న దాతవ్యం న దాతవ్యం కదాచన ॥ ౮౮॥

యహ ఉత్తమ పరమ రహస్య శ్రీరామ భక్తోం కో ఛోడకర అన్య కిసీ కో నహిం దేనా
చాహిం, నహిం దేనా చాహిం ఔర నహిం దేనా చాహిం క్యోఙ్కీ అనాధికారియోం కే
మధ్య మణి భీ అపసీ యోగ్యతా కో ప్రాప్త నహిం హోతా హై ।

అప్రకాశ్యమిదం సర్వం తథాపి మమ జీవనమ్ ।

గుహ్యోద్ గుహ్యతమం జ్ఞేయం గుహ్యోనాం గుహ్యముత్తమమ్ ॥ ౮౯॥

ఇన పరమ దివ్య రహస్య కో గోప్య సే భీ అతి గోప్య ఔర గోప్య మేం భీ అతి గోప్య
జానకర ప్రకాశిత మత కరనా క్యోఙ్కీ యహ మేరా జీవన అర్థాత ప్రాణ హీ హై ।

- ఇతి శ్రీమన్మహారామాయణే గిరిజామహేశ్వర సంవాదే శ్రీసీతారామాజ్ఞీ లక్షణానువర్ణనే
అష్టచత్వారింశత్సర్గః ॥ ౪౮॥

౪౯

మయ్యేతద్దయాఙ్కృత్వా స్వామిన్కథయ విస్తరాత్ ।

రామభక్తిః కథం జాయేచ్ఛిరామోపసకశ్చకః ॥ ౧॥

మాతా పార్వతీ భగవాన శివ సే బోలీం - హే స్వామీ ! ముర్ఖు పర కృపా కరకే విస్తార సే
ముర్ఖే యహ బతాఇవి కి శ్రీరామ భక్తి కైనే ఉత్పన్న హోతీ హై? శ్రీరామ జీ కా ఉపాసక
కౌన హై?

త్వైయేతదుత్తమం ప్రప్థం ధన్యధన్యాసి పార్వతి ।

శ్రీరామోపాసకోఽనన్యోవక్ష్యే తస్యవిధిం శ్శృణు ॥ ౨॥

భగవాన శివ మాతా పార్వతీ సే బోలే - హే పార్వతీ ! తుమనే ముర్ఖుసే అతిశ్రేష్ఠ ప్రశ్న కియా
హై ఇనలిప ఆప ధన్యోం మేం భీ పరమ ధన్యా హైం! మైం ఆపసే అనన్య రామోపాసకోం
కీ ఉపాసనా విధి కహతా హూం, ఆప సావధాన హోకర శ్రవణ కరేం ।

ముగ్ధే శృణుష్య మనుజోఽపి సహస్రమధ్యే ధర్మవ్రతీ భవతి సర్వసమానశీలః
తేష్యేవకోటిషు భవేద్విషయేవిరక్తః ।

సద్ధానకోభవతి కోటివిరక్తమధ్యే విజ్ఞానరూపవిమలోప్యథబ్రహ్మాలీనః తేష్యేవకోటిషు
సకృత్ఫలు రామభక్తః ॥ ౩॥

భగవాన శివజీ బోలే - హే ముగ్ధే పార్వతీ ! సునో ! సహస్ర్రాం మనుష్యోం మేం సర్వసమాన
శీల ధర్మవ్రతీ కోఈ ఏక హీ మనుష్య హోతా హై పునః ఐసే కోటి ధర్మశీలోం మేం
సాంసారిక విషయోం సే విరక్త కోఈ ఏక హీ హోతా హై ఐసే కోటి-కోటి విరక్తోం కే
మధ్య కోఈ ఏక హీ సద్ధాన సే సమృన్న ఔర విమల తథా విజ్ఞానస్వరూప బ్రహ్మాలీన
హోతా హై। ఐసే కోటి-కోటి బ్రహ్మాలీనోం మేం కోఈ ఏక హీ నిశ్చయ కరకే రామ భక్త
హోతా హై ।

యే కల్పకోటిసతతం జపహోమయోగైర్ధ్యానైః సమాధిభిరహో రతబ్రహ్మజ్ఞానాత్ ।

తే దేవి ధన్యమనుజా హృది బాహ్యశుద్ధాః భక్తిస్తదాభవతి తేషు చ రామపాదౌ ॥ ౪॥

భగవాన శివ బోలే - హే దేవి ! జిహ్వాంనే కోటి-కోటి కల్పోం తక జప-హోమ-యోగ-ధ్యాన-
సమాధి కరకే తథా రాత దిన బ్రహ్మజ్ఞాన మేం రత హోకర హృదయ తథా బాహ్య దోనోం
కో శుద్ధ కర లియా హై వే మనుష్య ధన్య హైం। ఐసే హీ జనోం మేం శ్రీరామ జీ కే చరణోం
మేం అనన్య భక్తి ఉత్పన్న హోతీ హై ।

సమ్యగ్వదన్ని నిగమా బహుసోఽవతారాన్ సద్బ్రహ్మణోభువితలే నిజభక్తహేతోః ।

యస్తాన్నమేదనుదినం చ సహస్రజన్మ రామస్య చైవ హితదాసముపాసకస్యః ॥ ౫॥

నిగమోం అర్థాత చారోం వేదోం నే పరమాత్మా కే నిజ భక్త హేతు బహుత సే అవతార
జో వరిత కివ హైం ఉన సమూర్ణ అవతారోం కో సహస్ర (అర్థాత అనన్త)జన్మోం తక జబ
కోఈ అనుదిన నమన కరతా హై తబ జాకర వహ శ్రీరఘునాథ జీ కా సమ్యక అర్థాత
సచ్ఛా ఉపాసక హోతా హై ।

బాహ్యవ్రతం శృణు తథా గిరిరాజకన్యే త్వత్తో వదామి రఘునాథజనస్యశుద్ధమ్ ।

అన్యదవిహాయసకలం సదసచ్చకార్యం శ్రీరామపఙ్కజ పదం సతతంస్మరన్తి ॥ ౬॥

భగవాన శివ బోలే - హే గిరిరాజకన్యే ! మైం తుమసే సత్య కహతా హూమి, శ్రీరఘునాథ జీ
కే నిజ జన బాహ్య ఔర హృదయ దోనోం రూప సే శుద్ధ హోతే హైం ఔర వే శ్రీరామభక్త
అన్య సమూర్ణ సత-అసత కార్య కో ఘోడకర శ్రీరామ జీ కే చరణ కమలోం కా సతత
స్మరణ కరతే హైం ।

శ్రీరామనామ రసనాః ప్రపఠన్తి భక్త్యా ప్రేక్షా చ గద్గదగిరోప్యథ హృష్టలోమాః ।

సీతాయుతం రఘుపతిం చ కిశోరమూర్తిం పశ్యన్త్యహర్షిణిముదాప రమాభిరమ్యామ్ ॥
౭॥

భగవాన శివ శ్రీరామ జీకే అనన్య భక్తో కే లక్షణ బతాతే హువి మాతా పార్వతీనే కహతే
హైం - జిన శ్రీరామ జీకే జనో కీ జిహ్వా నిరన్తర శ్రీరామ నామ కా పఠన కరతీ హై ఔర
భక్తి తథా ప్రేమ సే జినకీ వాణీ గద్గద హో గళు హై ఔర రోమకూప రోమాన్విత హోకర
ఖడ్గే హో గవి హైం ఔర జో శ్రీసీతా జీ సే సంయుక్త శ్రీరఘుపతి తథా ఉనకీ పరమ
ఉదార ఔర రమానే వాలీ కిశోర మూర్తి కా దిన రాత అవలోకన కరతే హైం ఉన్వేం హీ
సర్వలక్షణ సమ్పన్న శ్రీరామానన్య కహా జాతా హైం ।

భూమా జలనభిష దేవనరాసురేషు భూతేషు దేవి సకలేషు చరాచరేషు ।

పశ్యన్తి శుద్ధమనసా ఖలు రామరూపం రామస్య సా భువితలే సముపాసకాశ్చ ॥ ౮॥

భగవాన శివ బోలే - హే దేవి ! భూమి జల ఆకాశ దేవతా అసుర మనుష్య ఔర సకల
జడః చైతన్య ప్రాణీ మాత్ర మేం జో శ్రీరామ రూప కో దేఖతే హైం వే హీ శ్రీరామ జీ కే
సమ్యక ఉపాసక హైం ।

శాన్తస్సమానమనసా చ సుశీలయుక్తః తోషణమాగుణదయాబుజబుద్ధియుక్తః ।

విజ్ఞానజ్ఞాననిరతః పరమార్థవేత్తానిర్దామకోఽభయమనాః సచరామ భక్తః ॥ ౯॥

ఆగే శ్రీరామ భక్త కా లక్షణ బతాతే హువి భగవాన శివ కహతే హైం కి సమ దృష్టి సే జినకా
మన అత్యన్త శాన్తవృత్తి కో ప్రాప్త హో చుకా హై, జో సున్దర శీల సే యుక్త తథా తోష, క్షమా,
దయాది గుణోం సే యుక్త హైం ఔర జో శ్రీవైష్ణవీ దీక్షా కే అనన్తర అర్థపఞ్చకాది జ్ఞాన
అర్థాత ఆత్మ స్వరూప, పరమాత్మ స్వరూప, ఉపాయ స్వరూప, ఫల స్వరూప, విరోధీ
స్వరూప కే జ్ఞాన మేం నిరత హైం ఐసే పరమార్థ వేత్తా జో నిర్దామ అర్థాత గృహశూన్య
ఔర అభయ మన వాలే హైం వే హీ సమ్యక అర్థాత సచ్చే రామ భక్త హైం ।

భాలే చరమ్యతిలకం వివరే చదీప్తం రామాఙ్గి చిహ్నసహితం శ్రీచూర్ణమధ్యే ॥

కణ్ఠే తథా తులసిదామలసద్భుజే వై తప్తేనబాణధనుషాఙ్కిత రామ భక్తః ॥ ౧౦॥

జినకే భాల మేం ఉజ్జ్వల అర్థాత శ్వేత వర్ణ కే శ్రీ రామపాదాకృతి యుక్త తథా మధ్య మేం శ్రీ
చూర్ణ అవస్థిత హై, జినకే కణ్ఠ మేం తులసీమాలా సుశోభిత హై ఔర దోనోం మేం భుజాఙం
మేం ధనుష ఔర బాణ కే చిన్హ అఙ్కిత హైం వే హీ సత్య రామ భక్త హైం ।

రామస్య చైవ హృదయే శుచి రాజమన్త్రః శ్రీరామ నామసహితో నిజనామయుక్తః ।

సత్యఙ్గ నిత్యనిరతః శ్రుతితత్త్వవేత్తా జ్ఞాతామహాన్ రఘుపతేః సముపాసకః సః ॥ ౧౧॥

జనకే హృదయ మేం శ్రీరామ జీ కే హీ పవిత్ర రామతారక షడక్షర మస్త్రరాజ హో ఔర
జనకా దీక్షోపరాస్త నామ శ్రీరామ జీ సే సమృద్ధిత హో (జైనే రామదాస, రఘునాథదాస,
రఘునందనదాస), జో సత్సజ్జ మేం నిత్య రూప సే నిరత హో ఔర జో శ్రుతి కే తత్త్వ కో
జాననే వాలా జ్ఞానీ హో వహా హీ శ్రీరఘుపతి కా మహాన ఉపాసక కహలాతా హై ।

యే జాపకా భాగవతాశ్చతపస్వినో యే పూజారతాఃసుచరితాశ్చ విరాగయుక్తాః ।
జ్ఞానార్ణవాస్తలకదామధరా యశస్విసస్తీర్థాటినః శుభగుణాశ్శుభ కర్మయుక్తాః ॥ ౧౨॥
సర్వైర్గుణైరపి చ సంయమనేమయుక్తోనిఃకల్మషః సకలసిద్ధికరశ్చనిత్యం ।
యోనాఙ్కీతోధనుశరైర్నచరాజమస్త్రైర్నోపాసకో న స జనోరఘునందనస్య ॥ ౧౩॥

భగవాన శక్కుర ఆగే కహతే హైం కి జో ఆపకా అర్ధాత రామమస్త్ర ఛోడకర అన్య మస్త్రోం
కా జాప కరతే హుష భాగవత అర్ధాత వైష్ణవ ధర్మ కో ధారణ కర పూజా మేం రత
హై, జనకా సుందర చరిత్ర హై ఔర వైరాగ్య సే యుక్త హై, జ్ఞాన కా సముద్ర హై, తిలక
మాలా ధారణ కరనే వాలా తథా యశస్వీ ఔర తీర్థాటన కరనే వాలా హై ఔర సభీ శుభ
గుణోం ఔర కర్మోం సే యుక్త హై తథా సంయమ నియమ ఆది వ్రతోం సే యుక్త హై
ఔర నిష్కలమష అర్ధాత సభీ పాపోం సే రహిత హై తథా సభీ సిద్ధియోం సే నిత్య భూషిత
భీ హై పరస్తు యది శ్రీరఘునందన రామభద్ర కే దివ్యాయుధ ధనుష ఔర బాణ సే ఉసకీ
భుజాపం అఙ్కీత నహీం హై ఔర రామతారక షడక్షర మస్త్రరాజ సే వహా యుక్త నహీం
తో వహా వ్యక్తి న హీ శ్రీరఘునందన కా ఉపాసక ఔర న హీ ఉనకా జన కహలాతా హై ।

సర్వసంస్కారమధ్యేతు ధనుర్బాణోమహావరః ।
స్వామిన్నాదౌత్వయాప్రోక్తః కథమిత్యభిధీయతే ॥ ౧౪॥

ధనుర్బాణ కే అతి ఉత్కృష్ట మహత్త్వ కో సునకర పార్వతీజీ శివ జీ సే పునః ప్రశ్న
కరతీ హైం కి హే స్వామిన్ ! ఆపనే సభీ సంస్కారోం మేం ధనుషబాణ కో హీ సబనే శ్రేష్ఠ
బతాయా ఇసకా కారణ క్యా హై?

నిత్యం ప్రియః ప్రియతరోరఘునందనస్య
బాణోధనుర్విమలమస్త్రషడక్షరశ్చ
బాలే తదేవ సకలేషు చ చిహ్నా మధ్యే
శ్రేష్ఠం మహాధనుశరం సముపాసకేషు ॥ ౧౫॥

భగవాన శివ జీ బోలే - హే బాలే! ధనుషబాణ తథా విమల షడక్షర మస్త్రరాజ శ్రీరఘునందన
కో నిత్య ప్రియ సే భీ అతి ప్రియ హైం ఇసీ కారణ రామోపాసకోం కే లిప సభీ చిన్తోం మేం
ధనుషబాణ కా సంస్కార శ్రేష్ఠ హై ।

ధ్యానే జపే వివిధిపాఠరతాశ్చనిత్యం పూజారతాః షడధికైర్లశభిః ప్రకారైః ॥

ఏతద్ధనుఃశరవివర్జిత కాస్తుకూర్యూ రామః ప్రసీదతి కదాపి న చైవ తేషామ్ ॥ ౧౬ ॥
 ధ్యాన మేం తథా జప మేం ఔర వివిధ ప్రకార కే స్తోత్రాది పాఠ కరనే మేం తత్పర ఔర
 సోలహా ప్రకార కీ పూజా (షోడశోపచార)కే అధికారీ హోనే పర భీ యది ధనుష ఔర
 బాణ కే సంస్కార సే రహిత కోఈ హై తో ఉసకే ఇన కృత్యోం సే శ్రీరఘునాథ జీ కదాపి
 (కభీ భీ)ప్రసన్న నహీం హోతే ।

యజ్ఞం చ తీర్థగమనం పితృదేవసర్వం కుర్వన్తి కర్మశుభకం శ్రుతయోవదన్తి ।
 యేనాఙ్గీతా ధనుశ్చైర్విఫలం చ సర్వం యేచాఙ్గీతాధనుః శరైశ్చ ఫలం సహస్రమ్ ॥
 ౧౭ ॥

వేద (శ్రుతి)ద్వారా ప్రతిపాదిత యజ్ఞ తీర్థాటన, పితృతర్పణ ఆది జితనే శుభ కర్మ హైం వే
 సభీ ధనుర్బాణ కే అఙ్కన కే బినా నిష్ఫల అర్ధాత వ్యర్థ హో జాతే హైం ఔర ధనుష-బాణ
 సే అఙ్కిత కరనే పర యహీ కర్మ సహస్ర గునా ఫలిత హో జాతే హైం ।
 చక్రాత్ఫలం శతగుణం ధనుషః శరస్య యశ్చాఙ్గీతోఽపి స చ రామజనాగ్రగణ్యః ।
 సారూప్యమేవలభతే కిలతక్షణేవై రామః ప్రియః ప్రియతరోఽనుదినం చ మహ్యమ్ ॥
 ౧౮ ॥

భగవాన శఙ్కర మాతా పార్వతీ సే కహతే హైం కి హే శివే! శఙ్క ఔర చక్ర సే శతగుణ
 అర్ధాత సాగునా అధిక మహత్త్వ ధనుషబాణ కే అఙ్కన కా హైం! జో జన శ్రీరామ జీ కే
 దివ్యాయుధ ధనుష ఔర బాణ సే అఙ్కిత హోతే హైం వే శ్రీరామ జీ కే జనోం మేం అగ్రగణ్య
 (శ్రేష్ఠ)హోతే హైం! జన సమయ కోఈ ధనుష బాణ సే అఙ్కిత హోతా హై ఉసీ క్షణ వహ
 శ్రీరామ జీ కే సారూప్య ముక్తి కో ప్రాప్త కర లేతా హై ఔర ప్రతిదిన శ్రీరామ జీ ఉసకే లిప
 ప్రియతర సే భీ మహత్ప్రియతర హో జాతే హైం ।

శ్రుత్వా మహాద్భుతమిదం ధనుషః శరస్య మాహాత్యమేవ విమలంసజ్జనప్రియం చ ।
 ధన్యావయం జగతి ధన్యతరాశ్చనిత్యం కస్మాత్కరోతిగ్రహణం విధినా చ కేన ॥ ౧౯ ॥
 మాతా పార్వతీ భగవాన శివ సే బోలీం - మహాద్భుత విమల సజ్జనోం కో అతి ప్రియ
 యహా ధనుషబాణ కే మాహాత్య కో సునకర జగత మేం అవనే జన్మ కో ధన్యాతిధన్య
 మైం మానతీ హలూఁ పరస్తు ధనుష-బాణ సంస్కార కిససే గ్రహణ కరనా చాహిం ఔర
 కిస విధి సే గ్రహణ కరనా చాహిం?

యః సద్గురుర్జగతి యస్య గురుప్రభావో రామస్య చైవ సతతం సముపాసకోయః ।
 సమూజయేత్సువిధినా రఘునాథబాణం బధ్వాకరాఙ్ఘలిమథో ప్రణతి ప్రకుర్యాత్ ॥
 ౨౦ ॥

భగవాన శివ బోలే - జగత మేం జనకా అత్యంత ప్రభావ హో ఐనే సద్గురు ఔర శ్రీరామజీ కీ సతత ఉపాసనా కరనే వాలా జో పురుష హో వహా శ్రీరామ జీ కే ఆయుధ ధనుష బాణ కో సుందర విధి సే పూజన కరే ఔర ఫిర దోనోం హాథ జోడకర ధనుష ఔర బాణ కో ప్రణామ కరే ।

తేన ప్రసన్నమనసా సముదారబుద్ధ్యా తప్తన్దనుఃశరమిదం భుజయోః ప్రకుర్యాత్ ।

పూజాం పునః ప్రకురుతేవివిధైశ్చరత్నైస్తస్మిన్క్షణేభవతి జీవన ఏవ ముక్తః ॥ ౨౦॥

తట గురు ప్రసన్న మన హోకర ఉదార బుద్ధి సే శిష్య కే భుజా కే మూల మేం యహా ధనుష ఔర బాణ కో తపా కర అఙ్కిత కరే। ఇసకే పశ్చాత శిష్య వివిధ ప్రకార సే శ్రీగురుదేవ కీ పూజా కరే ఇన ప్రకార ధనుష-బాణ సంస్కార హోనే పర పురుష ఉసీ క్షణ జీవన ముక్త హో జాతా హై ।

వామే కరే చ ధనుషా చ శరేణ సవ్యే యశ్చాఙ్కితోహి మనుజోనరలోకధన్యః ।

తస్మైనమన్తి శిరసా ద్రుహిణాదిదేవాస్తద్ధర్మనేన మనుజాకిల కల్మషఘ్నాః ॥ ౨౧॥

జన పురుష కే బాషః భుజా మేం ధనుష ఔర దాహినే మేం బాణ అఙ్కిత హోతా హై వహా మనుష్య నర లోక మేం ధన్య హై ఔర బ్రహ్మాది దేవ ఉన పురుష కో నమస్కార కరతే హైం ఔర ఉన పురుష కే దర్శన సే మనుష్య కే పాప కా నాశ హోతా హై ।

త్యత్తోవిధిం శృణు శివే కథయామి సర్వం బాణన్ధనుశ్చ వసుధాతుమయమ్ప్రకృర్యాత్ ।

కృత్వా యథోక్త విధినా సకలాం ప్రతిష్ఠాం సంస్థాపయేద్ధ హనుమాన చ గణేశ గౌర్యో ॥ ౨౩॥

భగవాన శివ బోలే - హే శివే ! ధనుష ఔర బాణ సంస్కార కీ సమ్పూర్ణ విధి కో మైం తుమసే కహతా హుం। ప్రథమ వసుధాతుమయ అర్ధాత అష్టధాతు సే ధనుషబాణ నిర్మాణ కరేం ఫిర యథోక్త విధి సే ధనుష బాణ కీ ప్రతిష్ఠా కరకే శ్రీగణేశ జీ ఔర గౌరీ తథా హనుమాన జీ కా సంస్థాపన కరేం అర్ధాత ఆవాహన సుపూజన కరేం ।

అగ్నౌవిశుద్ధ హవిషా వివిధైః సుగన్ధైర్లోమం సువేదవిధినా శరశార్ణ మస్త్రైః ।

అష్టోతరంశతమథో జహుయాత్సుభక్తో రామంస్మరేద్ధృదితదాజనకాత్మజాఢ్యమ్ ॥ ౨౪॥

సుందర ప్రజ్వలిత అగ్ని మేం వివిధ ప్రకార కే శుభ సుగన్ధి సమ్పన్న హవిషోం ద్వారా సుందర వైదిక విధి సే శరశార్ణ (ధనుషబాణ)కే మస్త్రోం సే ౧౦౮ బార ఆహుతియాం దేం। ఇసకే సాథ హీ భక్తి పూర్వక హృదయ మేం జగచ్చరణ్య ప్రభు శ్రీరామ సహిత వాత్సల్యరససమ్పన్నా శ్రీజనకాత్మజా జానకీజీ కే దివ్య స్వరూప కా ధ్యాన కరేం ।

భేదమేషాం వదస్వామిన్ జ్ఞాత్వామామనుగామినీమ్ || ౨||

మాతా పార్వతీజీ ఆగే ప్రశ్న కరతీ హైం - హే స్వామిన్! మురుగుకో అనుగామినీ అర్ధాత అపసీ నేవికా జానకర క్షర, అక్షర, నిర్వర్ణ తథా నిర్వర్ణాతీత శబ్ద వాచ్య ఇన చారోం కా భేద ఆప మురుగునే కహిషి ।

కింజరం చాక్షరం కిం చ కిం నిరక్షరమేవ చ ।

కిం వై నిరక్షరాతీతం సర్వం కథయ విస్తరాత్ || ౩||

మాతా పార్వతీ ఆగే కహతీం హైం - హే నాథ! క్షర అక్షర నిరక్షర ఔర నిరక్షరాతీత తత్త్వ క్యా హై ఇనే ఆప విస్తార సే కహిషి ।

మాయామయాదికంసర్వం పంచుతత్త్వోద్భవం తనుమ్ ।

దృష్టం శ్రుతాదికజ్ఞైవ క్షరమిత్యాభిధీయతే || ౪||

భగవాన శివ బోలే కి పృథ్వీ జల వాయు అగ్ని ఆకాశ ఇన పాఞ్ఞోఽం తత్త్వ సే ఉత్పన్న కీట భృగ్గాది సే లేకర బ్రహ్మ తక కే శరీర ఔర దృష్టశ్రుత (దేఖా ఔర సునా గయా)మాయామయ పదార్థ అర్ధాత సమస్త బ్రహ్మాణ్ణ క్షరపద వాచ్య హై ।

నోటః- యహ క్షర పదార్థ పరివర్తన శీల హై ।

వ్యాపకః సర్వభూతేషు యస్యనాశః కదాపి న ।

జీవాత్మా సర్వగోభేద్యః సోఽక్షరో భూధరాత్మజే || ౫||

భగవాన శివ బోలే - హే భూధరాత్మజే! సమ్పూర్ణ భూతోం మేం జో వ్యాప్త జో అణుచేతన అర్ధాత్ జో అవినాశీ హై ఔర కర్మ ద్వారా స్వర్గాస్వర్గ మేం గమన కరనే వాలా ఔర జో హృదయ దేశాది సే అవిభిన్న హై వహ జీవాత్మా హీ అక్షర పద వాచ్య హై ।

సర్వ సాక్షీ చిదానన్దో నిర్వన్దోఽఖణ్ణిషవ యః ।

పరమాత్మా పరబ్రహ్మ కథ్యతే స నిరక్షరః || ౬||

జో సభీ జీవాత్మాఁం ద్వారా కిపి గపి శుభాశుభ కర్మోం కే సాక్షీ హైం తథా చిదానన్ద సే సమృన్న హైం ఔర నిర్వన్ద (ద్రవన్దోం సే పరే)తథా అఖణ్ణ (జినకే ఖణ్ణ నహిం హో సకతే)పరమాత్మా హైం ఉన్దీం పరబ్రహ్మ కో నిరక్షరపద వాచ్య కహా జాతా హై ।

అసంఖ్యమిత్రవత్తేజో వేదాఅపి న యం విదుః ।

స వై నిరక్షరాతీతో రామః పరతరాత్పరః || ౭||

జినమేం అసంఖ్య సూర్యోం కా తేజ (ప్రకాశ)విద్యమాన హై ఔర వేద భీ జినకో జాన నహిం సకతే హైం ఐసే నిఖిల పరతర పరబ్రహ్మ సే భీ పర జో శ్రీరామజీహైం ఉన్దీం కో నిరక్షరాతీత పద వాచ్య కహా జాతా హై ।

యో వై వసతి గోలోకే ద్విభుజశ్చ ధనుర్ధరః ।

బ్రహ్మానన్దమయోరామో యేన సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౮ ॥

జో నిత్య ద్విభుజ ధనుర్ధర స్వరూప మేం గోలోక కే మధ్య సాకేత మహామణి మణ్ణప మేం
నివాస కరతే హైం వే శ్రీరామ బ్రహ్మానన్దమయ హైం జిన మేం సమస్త జగత ప్రతిష్ఠిత హైం ।

భూతః క్షరోక్షరశ్చాంశః కలాశ్చైవ నిరక్షరః ।

స్వయం నిరక్షరాతీతః స ఏవ జానకీపతిః ॥ ౯ ॥

భగవాన శివ కహతే హైం కి క్షర పద వాచ్య ప్రకృతి హై జో అచిత తత్త్వ హై ఔర అక్షర
పద వాచ్య జీవాత్మా హై జో చిత తత్త్వ హై యే దోనోం హీ శ్రీరామ జీ కే అంశ హైం ।
నిరక్షర పద బోధ్య జో బ్రహ్మ హై వహ శ్రీరఘునాథ జీ కే కలా స్వరూప హైం పర
శ్రీజానకీపతి తో స్వయం నిరక్షరాతీత హైం అర్థాత సమస్త కలాటం కే స్వామి హైం ।

ఈషాభూతః క్షరస్తస్య చాక్షరస్తేజ ఉచ్యతే ।

నిరక్షరో ఘనస్తేజో వర్తతే జానకీపతేః ॥ ౧౦ ॥

ఉస్త్లిం శ్రీజానకీపతి కే అంశ జో క్షర పద వాచ్య హై వహ అచిత తత్త్వ ఉనకా సజ్కల్ప
రూప హై ఔర అక్షర పద వాచ్య జీవాత్మా జో శ్రీరామ జీ కా చేతన అంశ హై వహ శ్రీరామ
జీ కే అణు తేజ కా స్వరూప హై ఔర నిరక్షర శబ్ద బోధ్య జో బ్రహ్మ హై వహ శ్రీరఘునాథ
జీ కే తేజఘన అర్థాత తేజ సమూహ కా స్వరూప హైం ।

స్వయం నిరక్షరాతీతో రామఏవ ఇతిశ్రుతిః ।

బ్రహ్మజ్ఞాననిమగ్నా యే భజన్తి సనకాదయః ॥ ౧౧ ॥

శ్రీరామ పద వాచ్య అశేష కారణ పరబ్రహ్మ హీ స్వయం నిరక్షరాతీత హైం యహ శ్రుతి
కహతీ హై ఔర ఉస్త్లి నిరక్షరాతీత శ్రీరామ జీ కే జ్ఞాన (ఉస్త్వేం జాననే)మేం నిమగ్న సనకాదిక
ఋషిగణ ఉనకా నిరస్తర భజన కరతే హైం ।

య ఏతదభిజానాతి గుద్యాద్గుహ్యతమం మతమ్ ।

తస్య చైవాచలాభక్తిః స రామోపాసకో మహాన్ ॥ ౧౨ ॥

జో పురుష ఇన గుప్త సే భీ పరమ గుప్త సిద్ధాంత కో అచ్చి ప్రకార జానతా హై వహీ పురుష
శ్రీరామ జీ కి అచలా భక్తి కో ప్రాప్త కరకే మహాన రామోపాసక కహలాతా హైం ।

యే చ రామమయం విశ్వం పశ్యన్తి జ్ఞాన చక్షుషా ।

యే చ రామాఙ్ఘ్రి సంరక్తా శ్రీరామోపాసకాశ్చతే ॥ ౧౩ ॥

జో సమస్త విశ్వ కో అపనే జ్ఞానచక్షు (రామభక్తి ద్వారా జో మహాన దివ్య దృష్టి ప్రాప్త
హుఈ హై ఉన నేత్ర సే)రామమయ దేఖతా హై ఔర జో శ్రీరామ జీ కే చరణోం మేం
సంరక్త (నిరస్తర నిమగ్న)హై వహీ సచ్చా శ్రీరామోపాసక హైం ।

జ్ఞాన విజ్ఞాన యోగైః కిం తపోధ్యాన సమాధిభిః ।

తత్త్వమేతం నజానాతి శ్రమ ఏవహి కేవలమ్ ॥ ౧౪॥

జ్ఞాన, విజ్ఞాన, యోగ నే క్యా లాభ? ఔర తప, ధ్యాన తథా సమాధి నే క్యా ప్రయోజన? యది శ్రీరామ జి కే మహాదివ్య పరమ రహస్యమయ తత్త్వ కో కిసి నే నహిం జానా తో ఉననే కేవల శ్రమ హి కియా ఉనే కోఈ ఫల నహిం ప్రాప్త హుఆ ।

పరమేశ్వరనామాని సన్త్యనేకాని పార్వతి ।

పరన్తు రామనామేదం సర్వేషాముత్తమోత్తమమ్ ॥ ౧౫॥

భగవాన శక్కర కహతే హైం - హే పార్వతి! పరమేశ్వర కే అనేకోం దివ్య నామ హైం పరన్తు యహ జో రామ నామ హై వహ సభీ నామోం మేం ఉత్తమోత్తమ (ఉత్తమ మేం భీ పరమ ఉత్తమ)హై ।

రామస్యైవ రముక్రీడా నామ్నోనాన్యస్య జాయతే ।

జీవోఽతపవ రామస్య స్మరణాత్తు గతింలభేత్ ॥ ౧౬॥

సభీ నామోం మేం యహ రామ నామ హీ క్రీడార్థక రం ధాతు నే నిష్పాదిత హై ఇసలిప జివ రామ నామ హీ కే స్మరణ నే పరమ గతి కో ప్రాప్త కర సకతా హై ।

కేచిద్బ్రహ్మసఖాయం చ కేచిద్దాసం వదన్తి చ ।

కింసరూపన్తు జీవోయం స్వామిన్ కథయవిస్తరాత్ ॥ ౧౭॥

మాతా పార్వతి శక్కర జి నే కహతీ హైం - హే స్వామీ కోఈ ఆచార్య జీవ కో బ్రహ్మ కా సఖా బతాతే హైం కోఈ కోఈ దాస బతాతే హైం! ఆప హి ముయే విస్తార నే బతాఇవ కి జీవ కా స్వరూప క్యా హై?

దాసవద్యోఽభిజానాతి దాసస్తేషామితిస్మృతః ।

యేజానన్తి సఖాతుల్యం సఖివత్తానథోదితః ॥ ౧౮॥

జో ఆచార్య (బ్రహ్మ దాసా)ఇస శ్రుతి కే సిద్ధాన్త నే అపనే కో దాస ఔర బ్రహ్మ కో స్వామీ భావ నే జానతే హైం ఉనకే మత మేం దాస్య రస హీ లీక హై ఔర కుభ ఆచార్య (ద్వా సుపర్ణా సయుజా సఖాయా)ఇస శ్రుతి కే సిద్ధాన్త నే అపనే కో బ్రహ్మ కా సఖా జానతే హైం ఉనకే లిప సఖ్య భావ కా వర్ణన కియా గయా హై ।

యే పశ్యన్తి సఖీభావం సఖీత్వమ్ప్రొప్పువన్తి తే ।

బ్రహ్మోత్మకం చ యే జీవం తేషామ్బ్రహ్మ ఇతిస్మృతః ॥ ౧౯॥

జో పరబ్రహ్మ శ్రీరఘునాథ జి కో సఖీభావ కి దృష్టి నే నిహారతే హైం వే సఖీ భావ కో ప్రాప్త హోతే హైం ఔర జో జీవ కో బ్రహ్మోత్మక ఆర్థాత జీవ కో బ్రహ్మ విశేషణీ భూత శరీర భావ

సే ఔర బ్రహ్మ కో విశేష్య భూతశరీరీ (అర్థాత జీవ కో బ్రహ్మ కా అంశ)జానతా హై వహ
ఇసీ శరీర-శరీరీ భావ కో ప్రాప్త హోతా హై ।

శ్రీరామం యే చ హిత్యా ఖలమతనిరతా బ్రహ్మజీవం వదన్తి ।
తేమూఢానాస్తికాస్తే శుభగుణరహితాః సర్వ బుద్ధ్యాతిరిక్తాః ॥

పాపిష్టాధర్మహీనా గురుజన విముఖా వేదశాస్త్ర విరుద్ధాస్తే ।
హిత్యాగాఙ్గం రవికిరిణ జలం పాన్తుమిచ్ఛన్యత్ప్రప్తాః ॥ ౨౦॥

అబ భగవాన శఙ్కర శుష్క అద్వైతియోం కా తిరస్కార కరతే హైం ఔర కహతే హైం కి
జో దుష్ట సిద్ధాన్త మేం ఆసక్త హోకర శ్రీరామ జీ కీ ఉపాసనా కో త్యాగకర జీవ కో (శ్రీరామ
జీ కా అంశ)న బతాకర జీవ కో హీ బ్రహ్మ (శ్రీరామ)బతాతే హైం వే మూర్ఖ నాస్తిక హైం
ఔర సఖీ శుభ గుణోం సే రహిత తథా భగవాన శ్రీరామ కే ప్రతి వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధి
సే రిక్త హైం । ఐసే పాపిష్ట, ధర్మహీన ఔర గురుజనవిముఖ వేద శాస్త్రోం కే విరుద్ధ హోకర
ఉసీ ప్రకార సమ్భాషణ కరతే హైం జైసే అత్యన్త ప్యాసే హోసే పర కోఈ మూర్ఖ గఙ్గా జల
కో ఛోడకర భూమ జల (నికృష్ట జల)కో పాన కరనా చాహతే హైం ।

యే మర్త్యా రామపాదౌ సుఖప్రదవిమలౌ సం విహాయార్త బన్ధోః ।
తే మూఢౌ బోధ హేతుం ఘృతపరిఘటనే వారిమన్థాన యుక్తాః ॥

యో బ్రహ్మస్మితి నిత్యంవదతి హృది వినా రామచన్ద్రాఙ్ఘ్రిపద్మమ్ ।
తే బుద్ధయా త్యక్తపోతాన్పుణ పరినిచయే సిన్ధముగ్రం తరన్తి ॥ ౨౧॥

భగవాన శివ జీ కహతే హైం కి జో పురుష దీనబన్ధు రఘునాథ జీ కే సుఖప్రద చరణ కమల
కో త్యాగకర అపనే ఔర బ్రహ్మ మేం అభేద బోధ హేతు సాధన మేం లగా హై ఉనకా
సాధన ఉసీ ప్రకార కా హై జైసే కోఈ ఫీ నికాలనే కే లిపి పాసీ కో మథనే కా వ్యర్థ సాధన
కరే । శ్రీరామచన్ద్రజీ కే చరణకమల కా ధ్యాన కిప బినా జో అపనే కో “అహం బ్రహ్మస్మి”
(మైం హీ బ్రహ్మ హలాం)ఐసా కహతా హై వహ ఉసీ ప్రకార వ్యర్థ సాధన కరతా హై జైసే
కోఈ సిన్ధ తారక జహాజ కో ఛోడకర మన మేం కల్పిత ఘాస కీ నౌకా బనాకర దుష్టర
సిన్ధ కో తరనే కా నిష్ఫల ప్రయాస కరతా హై ।

యే కేవలాద్వైతమతానురక్తాః శ్రీరామమూర్తిం విమలాం విహాయ ।
తేషామదృశ్యాం హరిదశ్వమూర్తిం పశ్యన్తిమూఢాః ప్రతిబిమ్బ కుమ్భే ॥ ౨౩॥

భగవాన శివ కహతే హైం కి జో పురుష విమల అర్థాత ప్రాకృత గుణ శూన్య, శుద్ధ, దివ్య
శ్రీరఘునాథ జీ కీ మూర్తి కో ఛోడకర కేవలాద్వైతవాద మత మేం అనురక్త హైం వే ఐసే

హీ హైం జైసే కోఈ ఆకాశ కే ప్రత్యక్ష సూర్య కో న దేఖకర ఘడై మేం జో సూర్య కా ప్రతిబిమ్బ పడై రహ హై ఉసకో దేఖే ।

యే రామభక్తిం సు విహాయ రమ్యాం జ్ఞానేరతాప్రతిదినం పరిక్లిష్టమార్గే ।
 ఆరాన్మహేన్ద్ర సురభీం ప్రహృత్యమూర్ఖా అర్కం భజన్తి సుభగే సుఖ దుగ్ధహతోః ॥ ౨౪ ॥
 భగవాన శక్కుర మాతా పార్వతీ సే కహతే హైం కి హే సుభగే! జో పురుష రమణీయ విమల శ్రీరామభక్తి కో ఛోడైకర అత్యన్తకేశ దాయక అద్వైత జ్ఞాన మార్గ మేం ప్రతి దిన అనురాగ కరతే హైం వే మూర్ఖ సమీప మేం కామధేను కో ఛోడైకర సుఖరూప దుగ్ధ నిమిత్త ఆక (మదార)కా సేవన కరతే హైం ।

త్యక్త్యై శ్రీరఘునందనం పరతరం సద్జ్ఞానరూపం తథా
 బ్రహ్మణ్యేవ వదన్తి యే సదసతోః పూర్ణంసదాకాశవత్ ॥

తే వై తన్దుల హేతవే తుషమహోనిఘ్నన్తి దుర్బుద్ధయః
 ఛిత్వా మూలముపాశ్రయన్తి చ దలం తైః సద్గురుర్నోకృతః ॥ ౨౫ ॥
 భగవాన శివ జీ కహతే హైం కి పరాత్పర జ్ఞాన స్వరూప శ్రీరఘునాథ జీ కో ఛోడైకర సదసత్ మేం పూర్ణ ఆకాశవత్ బ్రహ్మ కో బతాతే హైం అర్ధాత అగుణ బ్రహ్మ కీ ఉపాసనా కరతే హైం యే సబ ఆశ్చర్యమయ దుర్బుద్ధియోం కే కర్తవ్య హైం అర్ధాత ఉసీ ప్రకార హై జైసే కోఈ చావల పానే కే లివ భూసా కో కూటతా రహే ఔర మూల కో కాట కర పత్తే కా ఆశ్రయ లే లే జైసే కి ఉస మూర్ఖ నే కభీ సద్గురు కా ఆశ్రయ లియా హీ నహిం ।

కిం వర్ణయామి విమలే బహుభిః ప్రకారైః

సీతాపతేర్విగత జ్ఞాన విశేష సర్వమ్ ।
 జ్ఞానం తదేవకుసుమం చ యథా న భోజం
 సత్యంవదామి చ తదా న సుఖం చ స్వప్నే ॥ ౨౬ ॥
 భగవాన శివ కహతే హైం కి హే విమలే! బహుత ప్రకార సే మైం క్యా వర్ణన కరూపః (జ్యాదా క్యా కహూపః బన ఇతనా హీ సమర్పూ)కి శ్రీసీతాపతి జీ కే సమ్బన్ధ బినా నిఖిల జ్ఞాన ఆకాశపుష్ప కే సమాన నిరర్థక హై ఔర సత్య కహతా హూపః కి వహూపః పర సుఖ స్వప్న మేం భీ నహిం హై జహూపః శ్రీరామజీ ప్రతిష్ఠిత నహిం హై ।

- ఇతి శ్రీమన్మహారామాయణే ఉమామహేశ్వర సంవాదే క్షరాక్షరనిరక్షరాతీతభేదో ద్వైతాద్వైత నిర్ణయో నామ పంచాశతతమః సర్గః ॥ ౫౦ ॥

౫౧

సమ్ప్రవక్ష్యామి జానక్యః త్రయః త్రింశత్పక్షయః ।

నికటే సంస్థితా నిత్యం సర్వాభరణభూషితాః ॥ ౧॥

శ్రీర్భూషలీలా తథోత్కృష్టా కృపాయోగోన్నతీ తథా ।

జ్ఞానాపర్వీ తథా సత్యా కథితా చాప్యనుగ్రహా ॥ ౨॥

ఈశానా చైవ కీర్తిశ్చ విద్యేలా కాన్తిలమ్పినీ ।

చన్ద్రికాపి తథాక్రూరా కాన్తా వై భీషణీ తథా ॥ ౩॥

జ్ఞాన్తా చ నన్దినీ శోకా శాన్తా చ విమలా తథా ।

శుభదా శోభనా పుణ్యా కలా చాప్యథ మాలినీ ॥ ౪॥

మహోదయాహ్లాదినీః చ శక్తిరేకాదశత్రికా ।

పశ్యన్తి భృకుటీం తస్యా జానక్యా నిత్యమేవ చ ॥ ౫॥

శివజీ మాతా పార్వతీ సే చోలే కి శ్రీజానకీ జీ కీ అంశ జో ౩౩ శక్తియాం హైం, ఉన్దేం కహతా హూ, సునో, జానకీజీ కే సమక్ష యే నిత్య రహతీ హైం । శ్రీ ౧, భూ దేవీ ౨, లీలా దేవీ ౩, తథా ఉత్కృష్ట ౪, కృపా ౫, యోగా ౬, ఉన్నతీ ౭, జ్ఞానా ౮, పర్వీ ౯, తథా సత్యా ౧౦, అనుగ్రహా ౧౧, ఈశానా ౧౨, కీర్తి ౧౩, విద్యా ౧౪, ఇలా ౧౫ క్రాన్తి ౧౬, లమ్పినీ ౧౭, చన్ద్రికా ౧౮, తథా క్రూరా ౧౯, కాన్తా ౨౦, భీషణీ ౨౧, జ్ఞాన్తా ౨౨, నన్దినీ ౨౩, శోకా ౨౪, శాన్తా ౨౫ ఔర విమలా ౨౬, శుభదా ౨౭, శోభనా ౨౮, పుణ్యా ౨౯, కలా ౩౦, ఔర మాలినీ ౩౧, మహోదయా ౩౨, ఆహ్లాదినీ ౩౩, యహ తైస్త్రిస శక్తియాపః శ్రీజానకీ జీ కీ భుకుటీ దేఖతీ రహతీ హైం ఔర భృకుటీ కే దిఖానే సే సబ కోఈ అపనే అపనే కార్య కో కరతీ హైం ।

శ్రీశ్చ శ్రీః ప్రేరికా జ్ఞేయా భూరణ్డాధార ఉచ్యతే ।

లీలా బహువిధా లీలా ఉత్కృష్టోత్కర్షప్రేరికా ॥ ౬॥

కృపయా శుభ కృపా సమ్యగ్యోగాయోగాన్వితా గతిః ।

ఉన్నతీ మహతీ వృద్ధిం జ్ఞానా విజ్ఞానప్రేరికా ॥ ౭॥

కరోతి ప్రేరణం సమ్యక్ పర్వీ జయపరాజయౌ ।

సత్యస్య ప్రేరికా సత్యానుగ్రహార్థా దయాగుణాః ॥ ౮॥

యే చ సర్వే జగన్మధ్యే భేదా అపి సుదుస్తరాః ।

ఈశానా ప్రేరికా తేషాం వర్తతే నాత్ర సంశయః ॥ ౯॥

యశోఽధికారిణీ కీర్తిర్విద్యావిద్యాధికారిణీ ।

సద్వాణీ ప్రేరికేలాస్యాత్కాన్తా క్రాన్తివివర్ధినీ ॥ ౧౦॥

యాని ధామాని సర్వాణి శ్రీరామస్యాద్భుతాని చ ।

గుణాశ్చానస్తరూపాణి ప్రేరికేషాం విలమ్బినీ ॥ ౧౧॥

శీతం ప్రకాశయోస్సుమ్యక్ ప్రేరికా చన్ద్రికాపి చ ।

క్రూరత్వం ప్రేరికా క్రూరా మనోవాక్కాయకర్మభిః ॥ ౧౨॥

ప్రేరికా చోభయోః కాంతా రాగమోహౌ శుభాశుభౌ ।

ప్రేరికా భీషణీ తేషాం యే చ సర్వే భయాదయః ॥ ౧౩॥

వర్తన్తే ప్రేరికా జ్ఞాంతా క్షమా గుణవిశేషతః ।

నన్దినీ చ తథా శక్తిః సర్వానన్దప్రదాయినీ ॥ ౧౪॥

సమ్పూర్ణ బ్రహ్మాణ్ణ మేం శ్రీ కీ ప్రేరణా కరనేవాలీ శ్రీదేవీ శక్తి హైం ౧। బ్రహ్మాణ్ణ కీ ఆధార

భూదేవీ శక్తి హైం ౨। సమ్పూర్ణ లీలా కీ ప్రేరక లీలా దేవీ హైం ౩। సబ ఉత్కర్ష కీ ప్రేరక

ఉత్కృష్టా శక్తి హైం ౪। సమ్పూర్ణ కృపా కీ ప్రేరక కృపా శక్తి హైం ౫। అష్టాణ్ణ యోగాది

కీ ప్రేరక యోగాశక్తి హైం ౬। సకల వృద్ధి కీ ప్రేరక ఉన్నతి శక్తి హైం ౭। జ్ఞాన విజ్ఞాన

వైరాగ్యాది కీ ప్రేరక జ్ఞానా శక్తి హైం ౮। జయ పరాజయ కీ ప్రేరక పర్వీ శక్తి హైం ౯।

సత్య కీ ప్రేరక సత్యా శక్తి హైం ౧౦। దయాదిక గుణ కీ ప్రేరక అనుగ్రహ శక్తి హైం ౧౧।

సమ్పూర్ణ దుస్తర భేదోం కీ ప్రేరక ఈశానా శక్తి హైం ౧౨। సుయశ కీ ప్రేరక కీర్తి శక్తి

హైం ౧౩। సమ్పూర్ణ విద్యా కీ ప్రేరక విద్యా శక్తి హైం ౧౪। సద్వాణీ కీ ప్రేరక ఇలా శక్తి

హైం ౧౫। సర్వ క్రాన్తి కీ ప్రేరక కాంతా శక్తి హై ౧౬। ఔర తిన లోక చౌదహోం భువన

ఔర ౧౦౮ వైకుణ్ణ హైం సో సబ శ్రీరామజీ కే ధామ హైం ఔర భగవాన కే అసంఖ్యగుణ

జో హైం ఔర వే జితనే రూప ధారణ కరతే హైం, అంశ కలా విభూతి ఆవేశాది యే సభీ

విలమ్బినీ శక్తి ద్వారా ప్రతిపాదిత కియా జాతా హై ౧౭। శీత ప్రకాశ కీ ప్రేరక చన్ద్రికా శక్తి

హైం ౧౮। క్రూరా హైం అక్రూర పరస్తు సమ్పూర్ణ క్రూరతా కీ ప్రేరక హైం సో క్రూరా శక్తి

హైం ౧౯। సబ రాగ మోహ శుభాశుభ కీ ప్రేరక కాంతా శక్తి హైం ౨౦। సకల భయ కీ

ప్రేరక భీషణ శక్తి హైం ౨౧। క్షమాగుణ కీ ప్రేరక క్షమా శక్తి హైం ౨౨। ఆనన్ద కీ ప్రేరక

నన్దినీ శక్తి హైం ౨౩।

శోకా స్వయం విశోకా చ లోకానాం శోక ప్రేరికా ।

శాన్తిప్రదాయినీ శాంతా విమలా విమలాన్ గుణాన్ ॥ ౧౫॥

శుభదా సద్గుణాన్ శోభాం ప్రేరయన్తి చ శోభనా ।

పుణ్యాపుణ్యగుణోపేతా కలా బహుకలావతీ ॥ ౧౬॥

మాలినీ వ్యాపకాన్సర్వాన్ప్రేరయేచ్ఛ మహోదయాన్ ।

విభవం ప్రకృతిర్భక్తిం విస్తారయతి సర్వతః ॥ ౧౭॥

ఆహ్లాదినీ మహోఽహ్లాదం సంవర్ధయతి సర్వదా ।

స్వే స్వే కార్యే రతాస్సర్వాః త్రయః త్రింశచ్ఛ శక్తయః ॥ ౧౮॥

యస్మిన్కాలే భవేద్యాసాం సీతారామానుశాసనమ్ ।

తస్మిన్కాలే ప్రకుర్వన్తి సర్వం కార్యమశేషతః ॥ ౧౯ ॥

ఏకైకానాం సహస్రాణి వర్తంతే చోపశక్తయః ।

వ్యాపకాస్సర్వలోకేషు గగనమివ సర్వతః ॥ ౨౦ ॥

శోకా శక్తి హైం అశోక పరస్తు సమ్పూర్ణ బ్రహ్మాణ్ణ భర మేం శోక కీ ప్రేరణా కరతీ హైం
 ౨౪। శాన్తి కీ ప్రేరక శాన్తా శక్తి హైం ౨౫। విమలగుణ కీ ప్రేరక విమలా శక్తి హైం ౨౬।
 సద్గుణ కీ ప్రేరక శుభదా శక్తి హైం ౨౭। సున్దరతా కీ ప్రేరక శోభనా శక్తి హైం ౨౮। పుణ్య
 కీ ప్రేరక పుణ్యా శక్తి హైం ౨౯। సకలగుణ ఔర ౬౪ కలా కీ ప్రేరక కలావతీ శక్తి హైం
 ౩౦। సర్వత్ర వ్యాపకతా కీ ప్రేరక మాలినీ శక్తి హైం ౩౧। ఔర సమ్పూర్ణ విభవ ప్రకృతి
 గుణ కే ఔర భక్తి కీ ప్రేరక భక్తి శక్తి హైం ౩౨। పరమ ఆహ్లాద జో బ్రహ్మానన్ద హై ఉసకీ
 ప్రేరక ఆహ్లాదినీ శక్తి హైం ౩౩ । యే సబ శక్తి అపనే-అపనే కార్య మేం రత రహతీ హైం
 జన కాల మేం శ్రీసీతారామజీ కీ ఆజ్ఞా హోతీ హై ఉసీ కాల మేం సర్వ శక్తి సర్వ కార్య కో
 విశేష పూర్వక కరతీ హైం। ఇన సబ శక్తియోం కీ హజారోం హజారోం ఉపశక్తి అర్థాత
 ఆజ్ఞా పాలన కరనే వాలీ దాసీ హైం సో సర్వలోక మేం ఆకాశ కే సమాన వ్యాప్త హో రహీ
 హైం ।

- ఇతి శ్రీమన్మహారామాయణే ఉమా మహేశ్వర సంవాదే ఏక పంచాశత్తమః సర్గః ॥ ౫౧ ॥

౫౨

ముహుర్ముహుః త్వయాప్రోక్తం రామనామ పరాత్పరమ్ ।

తదర్థమూబ్రుహి భోస్వామిన్ కృత్వామపిదయాంహృది ॥ ౧ ॥

మాతా పార్వతీ శక్కురజీ నే బోలీం - హే స్వామీ! ఆపనే శ్రీరామ నామ కో పరాత్పర
 అర్థాత సకల బ్రహ్మ వాచక నామోం నే అతి ఉత్కృష్ట బార-బార బతాయా ఇసలవ అపనే
 హృదయ మేం ఆప ముర్షు పర దయా కరకే ఉస రామ నామ కే అర్థ కో కహివి ।

త్వమేవ జగతామృధ్యే ధన్యా ధన్యతరాప్రియే ।

పుష్టన్త్వయా మహత్తత్త్వం రామనామార్థముత్తమ్ ॥ ౨ ॥

భగవాన శక్కుర బోలే - ఇస జగత కే మధ్య తుమ ధన్యాతిధన్య హో పార్వతీ! కోఝీ
 తుమనే మహత తత్త్వ (పరమ తత్త్వ)శ్రీరామ నామ కే అర్థ కో ముర్షునే పూఛా హై ।

వేదాః సర్వే తథా శాస్త్రామునయశ్చ సురర్షభాః ।

నామ్నః ప్రభావమత్యుగ్రం తేఽభిజానన్తి సువ్రతే ॥ ౩ ॥

భగవాన శివ బోలే - హే సువ్రతే పార్వతి! శ్రీరామ నామ కే అతి ఉగ్ర ప్రభా కో ఋగాదిక చారో వేద తథా ఛహ దర్శనోం కే వేత్తా మననశీల ముని వృన్ద సుర శ్రేష్ఠ బృహస్పతి ప్రభృతి జానతే హైం ।

రామ ఏవాభి జానాతి కృతన్నం నామార్థమద్భుతమ్ ।

ఇషద్వదామినామార్థం దేవి తస్యానుకమ్పయా ॥ ౪॥

భగవాన శివ కహతే హైం యద్యపి వేదాది శాస్త్ర రామ నామ కే జ్ఞాతా హైం లేకిన వే కార్య రూప హోనే నే పూర్ణరీత్యా రామ నామ కే జ్ఞాతా నహిం హో సకతే హైం క్యోజ్ఞీ రామ నామ సబకా కారణ హై అతఏవ హే దేవి! ఇస రామ నామ కే అద్భుత మహత్త్వ కో సమ్యక రూప నే శ్రీరామ హీ జానతే హైం ఔర ఉనకీ అనుకమ్పా నే అర్థాత కృపా నే కుఛ మైం జానతా హూఏ(వహీ తుమనే కహతా హూఏ(ఉనే సునో ।

కోటి కన్దర్ప శోభాఢ్యే సర్వాభరణభూషితే ।

రమ్యరూపార్ణవేరామే రమన్తి సనకాదయః ॥ ౫॥

భగవాన శివ రామ నామ కీ పహలీ నిరుక్తి అర్థాత అర్థ బతాతే హైం - కరోడోం కామదేవోం కీ శోభా నే యుక్త సర్వాభరణభూషిత రమణీయ శోభా కే సిన్ధు శ్రీరామ మేం సనకాది మహర్షి వృన్ద రమణ కరతే హైం ।

అతఏవ రముక్రీడో రామనామ్నః ప్రవర్తతే ।

రమన్తి మునయస్సర్వే నిత్యం యస్యాజ్ఞీ పజ్కజే ॥ ౬॥

శ్రీరామ జీ కే చరణ కమలోం మేం సభీ ముని గణ నిత్య రమతే రహతే హైం ఇసలిఏ హీ రముక్రీడో ధాతు నే రామ నామ ప్రవర్తిత హోతా హైం ।

అనేక సఖిభిః సాకం రమతే రాసమణ్ణలే ।

అతఏవ రముక్రీడో రామనామ్నః ప్రవర్తతే ॥ ౭॥

అనేక సఖియోం కే సహిత రాసమణ్ణల కే మధ్య శ్రీరామజీ రమణ కరతే హైం ఇసలిఏ రముక్రీడో ధాతు కా ఆచార్యోం నే రామ నామ కే వ్యుత్పత్తి హేతు నిర్మాణ కియా హైం ।

బ్రహ్మజ్ఞాననిమగ్నోపి జనకో యోగినాం వరః ।

హిత్వా రమన్తి తే రామే రముక్క్రీడో తఏవ వై ॥ ౮॥

నిఖిల యోగీ వృన్ద మేం శ్రేష్ఠ శ్రీమిథిలేశ జనక జీ బ్రహ్మ ధ్యాన మేం నిమగ్న హోనే పర భీ ఉస బ్రహ్మాన్ద కో ఛోడకర శ్రీరఘునాథ జీ కే పరమాన్ద మేం రమ జాతే హైం ఇసలిఏ హీ రముక్రీడో ధాతు కీ సార్థకతా రామ నామ నే హోతీ హైం ।

ఆబాలతో విరక్తోఽయం యామదగ్నిర్హరిఃస్మృతః ॥

స ఏవ రమతే రామే రముక్రీడః తతోఽనఘే ॥ ౯॥

భగవాన శివ కహతే హైం కి హే అనఘే! యామదగ్ని పుత్ర పరశురామజి వహ బాల విరక్త హోనే పర భీ రామ రూప మేం నిమగ్న హో గవ ఇస శ్రీరామ నామ కే అర్థ సే రము క్రీడః ధాతు సార్థక హోతీ హై ।

సప్తదీపేషు యే సర్వే సాధవోఽసాధవోఽపివా ॥

విదేహకుల సమ్భూతా యే చ సర్వే నృపోత్తమాః ॥ ౧౦॥

రామరూపార్ణవే భూత్వా రమితాస్సైనిజానిజా ।

దత్తాత్మజో రముక్రీడః రామస్వైవ ఇతి శ్రుతిః ॥ ౧౧॥

శివ జి కహతే హైం కి హే పార్వతీ! సాతోం ద్వీప మేం జితనే సాధు తథా అసాధు రాజా థే ఔర విదేహ కుల మేం ఉత్పన్న జితనే నృపోత్తమ వీర థే వో సబ శ్రీరామ జి కీ శోభా సిన్ధు మేం నిమగ్న హోకర ఆనన్దిత హోకర అపనీ అపనీ కన్యా శ్రీరామ జి కో అర్పణ కర దివ ఇసలివ హీ రముక్రీడః ధాతు సే శ్రీరామ కీ నిష్పత్తి హోతీ హై ఐనీ సనాతనీ శ్రుతి హై ।

రాక్షసీ ఘోరరూపా చ దుష్టత్వాం కర్తుమాగతా ।

సాప్యాసీద్రమితా రామే పతివత్కామమోహితా ॥ ౧౨॥

ఘోర రూపా శూర్పణఖా రాక్షసీ దుష్ట భావ కీ ఇచ్ఛానే పంచవటీ మేం ఆఈ ఔర జబ ఉసనే శ్రీరామ రూప కో దేఖా తో వహ మోహిత హో గఈ ఔర శ్రీరామ జి కే సాధ పతి భావ సే రమణ కరనా చాహా ।

చతుర్దశ సహస్రాశ్చ రాక్షసా ఖరదూషణాః ।

మోహితా రామసద్రూపే రముక్రీడః తఉచ్యతే ॥ ౧౩॥

చౌదహ హజ్జోర రాక్షసోం కే సహిత ఖరదూషణ భీ శ్రీరఘునాథ జి కే సద్రూప కో దేఖకర మోహిత హో గవ ఇసలివ హీ రామ నామ సే ఉత్పన్న రము క్రీడః ధాతు కహీ జాతీ హై ।

నానా ముని గణాస్సర్వే దణ్ణకారణ్యవాసినః ।

జ్ఞానయోగ తపోనిష్ఠా జాపకా ధ్యాన తత్పరాః ॥ ౧౪॥

ముని వేష ధరం రామం నీలజి భూత సన్నిభమ్ ।

రమన్తేయోషితో భూతా రూపం దృష్ట్వా మహర్షయః ॥ ౧౫॥

దణ్ణకారణ్య వాసీ నానా వేళ విశిష్ట ముని గణ యోగ తప నిష్ఠ తథా జప ధ్యాన పరాయణ హోనే పర భీ జబ సజల నీల మేఘ కే సమాన ముని భేష ధారణ కిప హువి శ్రీరామ రూప కో దేఖకర ఏకావిక మోహిత హోకర స్త్రీ భావ సే శ్రీరామ జీ మేం రమణ కరనా చాహే ।

ఈషధ్ధాస కృతో రామోద్భష్టాస్వ తేషామిమాగతిమ్ ।

యుయన్ధస్య తరాజ్ఞానే సంస్పర్శసహి సామృతి ॥ ౧౬ ॥

ఉన మునియోం కీ ఐసీ స్థితి దేఖకర రఘునాథజీ కుఘ హేసకర బోలే కి హే ఋషి గణ! ఆప సబ జ్ఞానియోం మేం శ్రేష్ఠ గినే జాతే హైం ఔర మైం భీ అవతారోం మేం మర్యాదా పురుషోత్తమ గినా జాతా హూవి(ఇసలివి ఇస కాల మేం మేరా స్పర్శ నహీం హో సకతా హై ।

మన్నిదేశాత్తపోయూయం చరధ్వం భో మహర్షయః ।

ఇస్పితాస్తే భవిష్యన్తి ద్వాపరే వర్తతే యుగే ॥ ౧౭ ॥

శ్రీరామ జీ బోలే - హే మహారియోం! హమారీ ఇచ్చా సే ఆప సబ అభీ తప కరేం ద్వాపర యుగ మేం ఇస అభిలాషా కీ పూర్తి హోగీ ।

రమితారామ మూర్తౌ తే స్త్రియోరూపాస్తపశ్చరన్ ।

అతో దేవి రముక్రీడో రామ నామ్నైవవర్తతే ॥ ౧౮ ॥

శివ జీ బోలే - హే దేవీ ! జస రామమూర్తి మేం తప కరతే హువి భీ ఋషి లోగ స్త్రీ రూప భావ సే రమణ కరనా చాహేం ఇసీ నిమిత్త సే క్రీడోర్థక రము ధాతు రామ నామ సే నిరూపిత హోతా హై ।

అజరా నరతనుం త్యక్త్వా రామాల్లభాం విలోక్య సః ।

రామవివ రమద్బాలీ రముక్రీడోత ఉచ్యతే ॥ ౧౯ ॥

వీర బాలి రామ జీ సే అజర అమర శరీర హోనే కా వరదాన పానే పర భీ శరీర కీ ఆశా ఛోడోకర రఘునాథజీ కే చరణ కమల మేం హీ రమణ కియా ఇస కారణ సే భీ రము క్రీడో ధాతు రామ నామ సే నిష్పన్న హోతి హై ।

రమితా రామ సద్రూపే రాక్షసా రావణాదయః ।

రామ ఇత్యాహవే ఉక్త్వా రామమేవాభి సజ్గతా ॥ ౨౦ ॥

రావణ ఆది రాక్షస సమూహ రఘునాథజీ కే సద్రూప మేం రమణ కర తథా సమర మేం హే రామ ! ఐనా సమ్బాధన కర శరీర త్యాగ కర శ్రీరామజీ కో ప్రాప్త హో గవి ।

పరే ధామ్ని గతే రామేఽయోధ్యాయాం యే చరాచరాః ।

రామేఽపిరమితా భూత్వా తచ్ఛాకముపజగ్ముతుః ॥ ౨౧ ॥

జబ రఘునాథజీ అపనే పరధామ కో జానే కీ ఇచ్చా కిప ఉన సమయ శ్రీఅవధవాసీ తథా
చరాచర శ్రీరామ రూప మేం మగ్న హోకర ఉనకే సాధ గమన కర గవ ।

రామనామ్నో విశేషేణ రముక్రీడః యో భవత్యతః ।

హేతురన్యద్రముక్రీడః శృణుధ్వం సావధానతః ॥ ౨౨॥

ఇసీ కారణ విశేష రూప సే రామ నామ సే రము క్రీడః ఉత్పన్న హోతి హై కిన్తు మైం
రము క్రీడః కే అపర హేతు కో భీ సునాతా హూపఁ ధ్యాన సే సునో ।

వాచ్య వాచక రామస్య కథితౌ నామ రూపిణౌ ।

రామ నామ పరం బ్రహ్మ రమితం యచ్చరాచరే ॥ ౨౩॥

భగవాన శివ కహతే హైం కి శ్రీరామ పద మేం నామ ఔర రూప కీ దృష్టి సే వాచక వాచ్య
సమ్బంధ హై అర్థాత శ్రీరామ నామ లేనే పర రఘునాథజీ కా రూప హీ ధ్యాన మేం ఆతా
హై! యహ రామ నామ హీ వహ పరబ్రహ్మ హై జో చరాచర మేం రమణ కర రహా హై
।

రమన్తే మునయోయస్మిన్ యోగినశ్చోర్ధ్వరేతసః ।

అతోదేవి రముక్రీడః రామనామ్నైవవర్తతే ॥ ౨౪॥

జన శ్రీరామ మేం ముని సమూహ తథా ఊర్ధ్వరేతా వైష్టిక బ్రహ్మచారీ రమణ కర రహా
హైం ఇసలలిప హీ శ్రీరామ నామ సే రము క్రీడః ధాతు నిష్పన్న హోతి హై ।

పోషణం భరణాధారం రామనామ్నాజగత్సు చ ।

అతపవ రముక్రీడః పరబ్రహ్మభిధీయతే ॥ ౨౫॥

సమస్త జగత కా ఆధార తథా భరణ పోషణ కరనే వాలా యహ శ్రీరామ నామ హీ హై
ఇసలలిప ఇన రముక్రీడః ధాతు సే పరబ్రహ్మ కా అభిధాన హోతా హై ।

అంశాంశైరామనామ్నశ్చ త్రయః సిద్ధాభవన్తిహి ।

బీజమోక్షార సోహం చ సూత్రైరుక్తమితీశ్రుతిః ॥ ౨౬॥

శ్రీరామ నామ కే అంశ అర్థాత రేఫాది కలా సే హీ బీజ, ఓక్షార తథా సోహం యహ తీన
సిద్ధ హోతే హైం! యహ బాత శ్రుతి (వేద)ఔర సూత్ర (పాణినీయ)మేం ఉక్త అర్థాత ప్రసిద్ధ
హై ।

కథమేతద్విజానామి సంసిద్ధా రామనామతః ।

బీజమోక్షారసోహం చ స్వామిన్ కథయతత్త్వతః ॥ ౨౭॥

మాతా పార్వతీ శివ జీ సే బోలీం - యహ మైం కైనే జానూపఁ కి శ్రీరామ నామ సే ప్రణవ
 ఔర బీజ తథా సోహం యే తీన సిద్ధ హోతే హైం ఇనలిష హే స్వామిన్! ముద్దు తత్త్వ
 రూప సే బతాఇష ।

నిశ్చలం మానసం కృత్వా సావధానాచ్ఛృణు ప్రియే ।
 గుహ్యోద్గుహ్యతరం తత్త్వం వక్ష్యేఽమృతమయం ముదా ॥ ౨౮ ॥
 భగవాన శివ మాతా పార్వతీ జీ సే బోలే - హే ప్రియే! తుమ అపనే మన కో స్థిర కరకే
 మేరీ బాత కో సావధానపూర్వక సునో! మైం బడై హర్షనే తుమనే ఇస అమృత రూప
 గూఢైతమ తత్త్వ కో కహతా హూపఁ ।

రామ నామ మహావిద్యాషడ్భిర్వస్తుభిరావృతా ।
 బ్రహ్మజీవ మహానాదైస్త్రిరన్యద్వదామితే ॥ ౨౯ ॥
 భగవాన శివ బోలే కి యహ శ్రీరామ నామ రూపీ మహావిద్యా ఛః వస్తుఁం నే ఆవృత హై
 - బ్రహ్మ, జీవ, మహానాద ఔర ఇనకే అతిరిక్త అన్య వస్తు కా భీ మైం వర్ణన కరతా హూపఁ
 ।

స్వరేణ విన్దనా వైవ దివ్యయా మాయయాపి చ ।
 పృథక్వేన విభక్తేన సామృతం శ్శృణుపార్వతి ॥ ౩౦ ॥
 పునః తీన వస్తు స్వర, బిన్ద తథా దివ్య మాయా యహ ఛహ వస్తు శ్రీరామ నామ మేం హై
 । హే పార్వతీ ! అబ ఇన ఛః వస్తుఁం కే పృథక భేద మైం తుమనే కహతా హూపఁ తుమ
 ధ్యాన సే సునో ।

పరబ్రహ్మ మయోరేఫో జీవోఽకారశ్చ మస్య యః ।
 రస్యాకార మయోనాదః రాయాదీర్హస్వరస్పృతః ॥ ౩౧ ॥
 రామ నామ మేం జో రేఫ హై వహ పరబ్రహ్మమయ హై (వాచ్య-వాచక సమబ్ధ సే) ఔర
 మకార కా జో అకార హై వహ జీవ స్వరూప హై ఔర రకార కే ప్రాస్వ అకార నాద
 స్వరూప హై ఫిర దీర్ఘ అకార స్వర స్వరూప హై ।

మకారం వ్యజ్ఞానం బిన్దర్హేతు ప్రణవమాయయోః ।
 అర్థం భాగాదుకారస్యాదకారాన్నాదభాగినః ॥ ౩౨ ॥
 రకారం గురురాకారస్తథా వర్ణవిపర్యయః ।
 మకారం వ్యజ్ఞానం వైవ ప్రణవం చాభిధీయతే ॥ ౩౩ ॥
 మకార జో వ్యజ్ఞాన హై వహ బిన్ద స్వరూప హై! ప్రణవ కా హేతు మాయా అర్థాత ప్రణవ
 దివ్య మాయా స్వరూప హై! వర్ణ విపర్యయ సూత్ర సే రకార జో హై వహ అకార హో

జాతా హై ఔర జో రామ కా అకార హై వహ ఉకార హో జాతా హై ఔర జో మకార హై
వహ మకార హీ రహకర ప్రణవ కా అభిధాన కర దేతా హై ।

రామనామ్నః సముత్పన్నః ప్రణవో మోక్షదాయకః ।

రూపస్తత్త్వమనేశ్చాసౌ వేదతత్త్వాధికారిణః ॥ 3౪॥

రామ నామ సే హీ మోక్షదాయక ప్రణవ సముత్పన్న హుఆ హై ఔర వేద తత్త్వ కే అధికారి
లోగ ఇసీ రామ నామ కో తత్త్వమసీ కా రూప అర్ధాత కారణ కహాతే హైం ।

అకారః ప్రణవేసత్త్వముకారశ్చ రజోగుణః ।

తమోహల మకారః స్యాత్ప్రయోహజ్కార ఉదభవాః ॥ 3౫॥

అబ శ్రీరామ నామకార్థ ప్రణవ కే తీనోం వర్ణోం కో త్రిగుణమయ దిఖాతే హైం! ప్రకృతి
కా కార్య మహత్తత్త్వ త్రివిధ అహజ్కార మయ హై వహీ ప్రణవ కా ప్రథమ వర్ణ అకార
సత్త్వగుణమయ హై ఔర ద్వితీయ వర్ణ ఉకార రజోగుణమయ హై తథా తీసరా హల
మకార జో హై వహ తమోగుణమయ హై! జైసే మహత్తత్త్వ సే హీ త్రిగుణ ఉత్పన్న
హోతే హైం ఉసీ ప్రకార శ్రీరామ నామ సే ఉదూభత ప్రణవ కే తీనోం వర్ణ త్రిగుణమయ హైం
।

ప్రియే భగవతో రూపే త్రివిధో జాయతేఽపి చ ।

విష్ణుర్విధిర్హరశ్చైవ త్రయో గుణ విధారిణః ॥ 3౬॥

భగవాన శివ బోలే కి హే ప్రియే! షడైశ్వర్య సమ్పన్న భగవాన శ్రీరామజీ సే త్రివిధ
రూప జాయమాన (ప్రకట)హోతే హైం - బ్రహ్మ జో రజోగుణమయ హైం, విష్ణు జో
సత్త్వగుణమయ హైం తథా శివజీ జో తమోగుణమయ హైం ।

చరాచర సముత్పన్నో గుణత్రయ విభాగతః ।

అతః ప్రియే రముక్రీడో రామనామ్నైవ వర్తతే ॥ 3౭॥

చరాచర జగత ఇన్ద్రిం గుణత్రయ (సత-రజ-తమ)ఇన్ద్రిం కే విభాగ సే సమ్యక రూప సే
ఉత్పన్న హోతా హై ఇసలివి రముక్రీడో ధాతు రామ నామ సే హీ నిష్పన్న హోతీ హై
।

యథా చ ప్రణవోజ్ఞేయో బీజం తద్వర్ణ సమ్భవమ్ ।

సశబ్దేన హకారేణ సోహముక్తం తథైవ చ ॥ 3౮॥

జైసే ప్రణవ రామ నామ సే సిద్ధ హోతా హై ఔర రామ వర్ణ జన్య బీజ సిద్ధ హోతా హై ఉసీ
ప్రకార సకార ఔర హకార సహిత సోహం మన్త భీ రామ నామ సే హీ సిద్ధ హోతా హై ।

ఇత్యాదయో మహామన్త్రా వర్తన్తే సప్తకోటయః ।

ఆత్మా తేషాం చ సర్వేషాం రామ నామ ప్రకాశకః ॥ 3౯॥

ప్రణవాది సాత కరోడః మహామస్త్రజో కహో గవ హైం ఉన సబకా ఆత్మా స్వరూప ఆర్థాత
ప్రకాశక శ్రీరామ నామ హీ హైం ।

నారాయణాది నామాని కీర్తితాని బహూన్యపి ।

సమ్యగ్భగవతస్తేషు రామనామ ప్రకాశకః ॥ ౪౦॥

నారాయణాది జితనే భగవన్నామ హైం వే బహుత సే శాస్త్రోం మేం గావ గవ హైం కిన్తు
ఉన సమూర్ణ నామోం కే సత్య ప్రకాశక (పరమ స్తోత్ర)శ్రీరామ నామ హీ హైం ।

అతః ప్రియే రముక్రీడః తేషామర్థేప్రవర్తతే ।

సనకాది ఫణీశాది రామనామ భజన్యతః ॥ ౪౧॥

భగవాన శివ కహతే హైం కి హే ప్రియే! ఉన నారాయణాది శబ్దార్థ మేం రముక్రీడః ధాతు
కా ప్రవర్తన హోతా హై ఇసలివి హీ సనకాదిక ఋషిగణ ఔర శేష ప్రభృతి మహానుభావ
ఇస రామ నామ కో భజతే హైం ।

రామనామ్నో గుణైశ్వర్యం సజ్జేపేన ప్రభాషితమ్ ।

రూపమేతత్ ప్రతాపం చ రామనామ్నో వదామితే ॥ ౪౨॥

భగవాన శక్య ర బోలే కి శ్రీరామ నామ కే గుణ ఔర ఐశ్వర్య కో మైనే సజ్జేప మేం తుమనే
కహో, అబ మైం తుమనే శ్రీరామ నామ కే రూప ఔర ప్రతాప కే విషయ మేం కహతా
హూవిఁ ।

శృణుస్వ పరమం గుహ్యం యం న జానన్తి కేపి చ ।

కేపి కేపి విజానన్తి రామానుక్రోశతః ప్రియే ॥ ౧౩॥

భగవాన శివ కహతే హైం కి ఇస పరమ గోప్య తత్త్వ కో కోఈ నహీం జానతా| కేవల
కోఈ-కోఈ హీ ఇస పరమ గుహ్య తత్త్వ కో శ్రీరామ జి కే అనుగ్రహ సే జానతే హైం ।

తేజోరూపమయోరేఫః శ్రీరామామ్బుక కఙ్గాయోః ।

కోటి సూర్య ప్రకాశశ్చ పరబ్రహ్మ స ఉచ్యతే ॥ ౪౩॥

శ్రీ రఘునాథ జి కే నేత్ర కమల కా తేజ రూప రేఫ హీ కరోడఃకోం కరోడఃకోం సూర్యోం
కో ప్రకాశిత కరతా హై ఇసలివి వహ రేఫ హీ పరబ్రహ్మ కహతా హైం ।

సోఽపి సర్వేషు భూతేషు సహస్రారే ప్రతిష్ఠితః ।

సర్వసాక్షీ జగద్వ్యాపీ నిత్యం ధ్యాయన్తి యోగినః ॥ ౪౪॥

వహ తేజ సభీ ప్రాణీ మాత్ర కే సహస్రార (సిర మధ్య కే అగ్ర భాగ మేం సహస్రదల కమల)మేం
ప్రతిష్ఠిత హై ఔర సర్వసాక్షీ తథా జగత మేం వ్యాప్త హై ఉసీ తేజ కా యోగిజన నిత్య ధ్యాన
కరతే హైం ।

రామస్య మణ్డలస్యైవ తేజోరూపం వరాననే ।

కోటికన్దర్పశోభాఢ్యో రేఫాకారోహివిద్ధి చ ॥ ౪౫॥

భగవాన శివ బోలే కి హే వరాననే! రఘునాథజీ కే ముఖమణ్డల కా జో తేజ రూప ప్రకాశ
హై వహ కరోడ్కోం కామదేవోం కీ శోభా సే యుక్తహై ఉసే తుమ రేఫ కా ప్రాస్వ అకార
జానో ।

అకారస్యతద్రూపం చ వాసుదేవః స కథ్యతే ।

మధ్యాకారో మహాతేజః శ్రీరామస్యైవ వక్షసః ॥ ౪౬॥

ఔర ప్రాస్వ అకార కా వహ రూప వాసుదేవ పద సే కహా జాతా హై ఫిర శ్రీరామజీ కే
వక్షస్థల కా జో మహాతేజ హై వహ రామ శబ్ద కే మధ్యవర్తీ దీర్ఘ అకార కో ద్యోతిత కరతా
హై ।

సోఽప్యకారో మహావిష్టోర్బలవీర్యస్య స్వరూపకమ్ ।

సర్వేషామేవవిశ్వానామాధారత్వం చ విద్ధితమ్ ॥ ౪౭॥

వహ అకార బల ఔర వీర్య కే స్వరూప మహావిష్టు కా వాచకహై! యహీ అకార సమ్పూర్ణ
జగత కా ఆధార హై ।

మస్యాకారో భవేద్రూపం శ్రీరామ కటిజానుసీ ।

సోఽప్యకారో మహాశమ్భురుచ్యతే యో జగద్గురుః ॥ ౪౮॥

ఔర మకార మేం జో అకార హై వహ శ్రీరామజీ కే కమర ఔర ఘటనే కా తేజ హై ఔర
యహీ అకార మహాశమ్భు కహలాతే హైం జో జగద్గురు హైం ।

ఇచ్ఛాభూతం చ రామస్య మకారవ్యజ్ఞానచ్ఛయత్ ।

తన్మూల ప్రకృతిరేయా మహామాయాస్వరూపిణీ ॥ ౪౯॥

శ్రీరామ నామ మేం జో వ్యజ్ఞాన మకార హై వహ రఘునాథజీ కీ ఇచ్ఛా కా స్వరూప హై
ఔర ఉసీ కో మహామాయాస్వరూపిణీ మూల ప్రకృతి జాననా చాహిప ।

భాషితేయం రముక్రీడో గుహ్యోద్గుహ్యతరాపరా ।

అన్యం ప్రకారం వక్ష్యే చ త్వత్తోఽహం చారులోచనే ॥ ౫౦॥

భగవాన శక్కుర బోలే - హే చారులోచనే ! యహ గోప్య సే గోప్యతర రముక్రీడో ధాతు
కీ వ్యాఖ్యా మైనే తుమనే కీ అబ తుమనే రామ నామ కే అన్య ప్రకార కే అర్థోం కా వర్ణన
కరతా హూపఁ ।

నారాయణో రకారఃస్యాదకారోనిర్గుణాత్మకః ।

మకారోభక్తిరూపః స్యాన్మహాప్లూదాభిధాయని ॥ ౫౧॥

రామ శబ్ద మేం జో రకార హై వహ నారాయణ రూప కా అభిధాన కరతీ హై ఔర మధ్యవర్తీ ఆకార నిర్గుణ బ్రహ్మక స్వరూప కా ద్యోతన కరతా హై ఔర మకార మహాప్లూదదాయనీ భక్తి కా అభిధాన కరతా హై ।

విజ్ఞానస్థోరకారఃస్యాదకారోజ్ఞానరూపకః ।

మకారః పరమాభక్తీ రముక్రీడోచ్యతే తతః ॥ ౫౨ ॥

రామ నామ కా జో రకార హై వహ రామ జీ కే విశుద్ధ విజ్ఞాన స్వరూప హై। అకార శ్రీరామజీ కే జ్ఞాన కా స్వరూప హై। మకార రామ జీ పరమ భక్తి కా స్వరూప హై। ఇసలివి హీ రామ నామ నే క్రీడోర్థక రం ధాతు నిష్పన్న హోతీ హై ।

చిద్వాచకోరకారః స్యాత్పద్వాచ్యోఽకారఉచ్యతే ।

మకారానన్దకంవాచ్యం సచ్చిదానన్దమవ్యయమ్ ॥ ౫౩ ॥

శ్రీరామ నామ కా రకార చిద్వాచక హై ఔర అకార జో హై వహ సద్వాచక హై ఔర మకార ఆనన్ద వాచక హై ఇసలివి శ్రీరామ నామ తీనోం కాలోం మేం అబాధిత రూప నే సచ్చిదానన్ద బ్రహ్మ రూప హై ।

రకారస్తత్పదోజ్ఞయస్త్యం పదోఽకారఉచ్యతే ।

మకారోఽసి పదంజ్ఞేయం తత్త్వమసి సులోచనే ॥ ౫౪ ॥

భగవాన శివ బోలే కి హే సులోచనే! వేద మేం జో మహావాక్య “తత్త్వమసి” హై వహ భీ శ్రీరామ నామ కే వర్ణోం నే గతార్థ హై। రకార నే తత్పద కా జ్ఞాన హోతా హై। అకార నే త్వం పద కా జ్ఞాన హోతా హై ఔర మకార నే ఆసి పద కా జ్ఞాన హోతా హై ।

బ్రహ్మతి తత్పదంవిద్ధి త్వమ్పదోజీవనిర్మలః ।

ఈశ్వరోఽసిపదప్రోక్షస్తతోమాయా ప్రవర్తతే ॥ ౫౫ ॥

తత్త్వమసి మహావాక్య మేం జో తత్పద హై వహ బ్రహ్మ శ్రీరామజీ కా వాచక హై ఔర త్వమ్పద నిర్మల జీవ కా బోధక హై ఔర ఫిర ఆసి పద ద్వారా ఈశ్వర కా బోధ హోతా హై ఉనీ ఈశ్వర నే మాయా అర్థాత ప్రకృతి కా ప్రవర్తన హోతా హై ।

వేదసారం మహావాక్యం తత్త్వమసితత్కథ్యతే ।

రామనామ్నశ్చ తత్సర్వం రముక్రీడాప్రవర్తతే ॥ ౫౬ ॥

మహావాక్య జో తత్త్వమసి హై వహ వేద కా సార భాగ కహాలతా హై ఔర వహ మహావాక్య రామ నామ మేం హీ గతార్థ హై ఇసలివి రామ నామ నే హీ రము క్రీడోర్థ ధాతు కా ప్రవర్తన హోతా హై ।

అన్యమ్ప్రకారం త్వల్లోభక్త్యా శ్శృణు వదామ్యహమ్ ।

సజ్జేపేనైవ యద్భేదం క్షరాక్షరనిరక్షరైః ॥ ౫౭ ॥

భగవాన శివ బోలే కి క్షర అక్షర నిరక్షర ద్వారా అన్య ప్రకార కే జో భేద హైం వహ సజ్జేప మేం తుమనే హైం కహతా హూఏ, భక్తి పూర్వక తుమ ఉనే సునోం ।

వ్యంజనాచ్చక్షరోత్పత్తి రకారాదప్రహ్మచాక్షరః ।

రేఫోనిరక్షరో బ్రహ్మ సర్వవ్యాపీ నిరంజనః ॥ ౫౮ ॥

వ్యంజన వర్ణ నే అర్థాత హల మకార నే క్షర కీ ఉత్పత్తి హోతీ హై ఔర ఆకార నే అక్షర బ్రహ్మ ప్రకాశ కరతే హైం ఔర రేఫ నే నిరక్షర బ్రహ్మ జో సర్వవ్యాపీ హైం ఔర నిరంజన హైం వే ఉత్పన్న హోతే హైం ।

క్షరోఽభిధీయతే మాయా బ్రహ్మోత్మనాతు చాక్షరః ।

పరమాత్మా పరబ్రహ్మ నిరక్షర ఇతిస్మృతః ॥ ౫౯ ॥

క్షర పద నే మాయా కా అభిధాన హోతా హై ఔర అక్షర పద నే ఆత్మా బ్రహ్మ అర్థాత అణుచేతన సమూహ కా జ్ఞాన హోతా హై ఔర నిరక్షర పద నే పరబ్రహ్మ పరమాత్మా కీ నిష్పత్తి హోతీ హై శ ।

సకలా వ్యాపినోనిత్యం క్షరాక్షరనిరక్షరాః ।

రామనామ్నో రముక్రీడా ప్రవీణేఽతః సముచ్యతే ॥ ౬౦ ॥

క్షర అక్షర నిరక్షర అర్థాత చిత అచిత ఔర ఈశ్వర యహీ తీనోం పద బ్రహ్మణ్ణ మేం నిత్య వ్యాప్త రహతే హైం, భగవాన శివ కహతే హైం కి హే ప్రవీణే! ఇసలివ హీ రామ నామ నే రము క్రీడఁ య ధాతు కహీ జాతీ హై ।

రామనామగుణాస్త్యత్తో భాషితాదేవిసూక్ష్మతః ।

రామనామ ప్రతాపం సామృతం సూక్ష్మతః శృణు ॥ ౬౧ ॥

భగవాన శివ బోల కి హే దేవీ! తుమనే రామ నామ కే సూక్ష్మ గుణోం కో మైనే కహ అబ ఇన కాల మేం శ్రీరామ నామ కే ప్రతాప కో సూక్ష్మతా నే మైం వర్ణన కరతా హూఏ, ।

రకారోఽనలవీజంస్యాద్యేసర్వే వడవాదయః ।

కృత్వామనోమలంసర్వం భస్మకర్మం శుభాశుభమ్ ॥ ౬౨ ॥

వడఁ వాగ్ని జరరాగ్ని ఆది జితనీ అగ్ని జగత మేం హైం సబకా కారణ రేఫ హీ ఫిర అగ్ని బీజ జో రేఫ హై ఉసకా జప మనోమల కో జలా కర శుభాశుభ కర్మ కో భీ భస్మీభూత కర దేతా హై ।

అకారోభానుబీజంస్యాద్యేదశాస్త్ర ప్రకాశకమ్ ।

నాశయత్యేవ సద్దీప్త్యా యావిద్యా హృదయే తమః ॥ ౬౩ ॥

వేద శాస్త్ర ప్రకాశక భాను అర్థాత సూర్య కే బీజ అకార హైం ఔర వహ అకార అపనీ సత్ దీప్తి కే ప్రకాశ ద్వారా జన మన కే అవిద్యా రూప తమన కా నాశ కరతా హై ।

మకారం చన్ద్రబీజం చ సదమ్బుపరిపూరణమ్ ।

త్రితాపం హరతే నిత్యం శీతలత్వం కరోతి చ ॥ ౬౪॥

సదమ్బు పరిపూరిత చన్ద్ర బీజ మకార త్రివిధ తాప అర్థాత ఆధిదైవిక ఆధిభౌతిక ఆధ్యాత్మిక తాప కో దూర కర శీతల కరతా హై అర్థాత జీవ కే స్వరూప గత జో గుణాష్టక హై ఉనకో ప్రకట కరతా హై ।

రకారో హేతు వైరాగ్యం పరమం యచ్చ కథ్యతే ।

అకారో జ్ఞానహేతుశ్చ మకారో భక్తి హేతుకః ॥ ౬౫॥

త్రిగుణ సిద్ధి పర్యవ్త జో త్యాగ దే ఉనే పర వైరాగ్య కహతే హైం ఉనకా కారణ శ్రీరామ శబ్ద గతార్థ జో రేఫ హై వహ హై ఔర సమస్త జ్ఞాన కా హేతు అకార హై ఔర భక్తి కా కారణ మకార కో జాననా చాహిప ।

అతో దేవి రముక్రీడా రామనామ్నః సముచ్యతే ।

సమ్యక్ శృణు ప్రవీణేత్వం హేతుమన్యద్వదామితే ॥ ౬౬॥

ఇసలిప హే దేవి! రామ నామ నే హీ సమ్యక రూప నే రము క్రీడఁ యో ధాతు కహీ గఈ హై! హే ప్రవీణే! అబ సమ్యక రూప నే జో మైం అన్య హేతు కహతా హూపి, వహ సునో ।

వేదే వ్యాకరణే వైవ యే వర్ణస్వరాస్మృతాః ।

రామనామ్నైవ తే జాతాః సర్వే వై నాత్ర శంసయః ॥ ౬౭॥

భగవాన శివ అపర హేతు బతాతే హైం కి సమస్త వేద తథా వ్యాకరణ మేం హకారాదిక వ్యజ్ఞాన వర్ణ ఔర అకారాదిక స్వర సముదాయ జో కహా హై వే సభీ శ్రీరామ నామ నే హీ జాయమాన (ప్రకట)హైం ఇసమేం కోఈ సంశయ నహిం హై ।

రకారో మూర్ధ్ని సజ్ఞానస్త్రికూట్యాకార ఉచ్యతే ।

మకారోఽధరయోర్మధ్యే లోమే లోమే ప్రతిష్ఠితః ॥ ౬౮॥

రకార జో హై వహ మూర్ధా మేం సజ్ఞాన కరతా హై ఔర అకార త్రికుటి సజ్ఞానక కహా గయా హై ఫిర మకార దోనోం ఓష్ఠ కే మధ్య సజ్ఞానక కహా గయా హై ఇసలిప యహ వర్ణత్రయ సముదాయ రోమ రోమ మేం ప్రతిష్ఠిత హైం ।

రకారోయోగినాన్ద్యేయో గచ్ఛన్తి పరమం పదమ్ ।

అకారో జ్ఞానినాం ధ్యేయస్తే సర్వే మోక్షరూపిణః ॥ ౬౯॥

శ్రీరామ శబ్ద గత జో రేఫ హై వహ యోగియోం కా ధ్యేయ అర్ధాత ధ్యాన కా లక్ష్య హై
జన లక్ష్య మేం మన కో ఏకాగ్ర కర కే పరమ పద అర్ధాత శ్రీసాకేత ధామ కో యోగిజన
జాతే హైం ఔర ఆకార ధ్యేయ జ్ఞానియోం కా హై జన ధ్యేయ కే ప్రభావ సే వే సభీ జ్ఞానీ
మోక్ష స్వరూప హోతే హైం అర్ధాత జీవన ముక్త కహలాతే హైం ।

పూర్ణ నామ ముదా దాసా ధ్యాయస్త్వచల మానసా ।

ప్రాప్నువన్తి పరామృక్తి శ్రీరామస్య సమీపతామ్ ॥

దాస్య రస నిష్ఠ మహాత్మా వృన్ధ ఆనన్ధ కే సహిత అచల మన సే పూర్ణ రామ నామ కా
ధ్యాన కరతే హైం ఇసలివి ఉన దాస్య భావ నిష్ఠోం కో శ్రీరామ జీ కీ సామీప్య పరాభక్తి ప్రాప్త
హోతీ హై ।

అన్తర్జపన్తి యే నామ జీవన్ముక్తా భవన్తితే ।

తేషాం న జాయతే భక్తిర్న చ రామ సమీపకః ॥ ౭౧॥

వైఖరీ పరా పశ్యన్తీ ఆది కిసీ వాణీ కా అవలమ్బు న లేకర అన్తర్ నిష్ఠ హోకర జో నామ
జపతే హైం సో జీవన ముక్తి కో ప్రాప్త హోతే హైం కిన్తు ఉనకో రామసమీపకారిణీ భక్తి నహీం
మిలతీ హై ।

జిహ్వాయాప్యన్తరేణైవ రామనామ జపన్తి యే ।

తేషాం వైవ పరాభక్తిర్నిత్యం రామ సమీపకా ॥ ౭౨॥

అన్తః కరణ ఔర జిహ్వా దోనోం సే జో రామ నామ కా జాప కరతే హైం ఉన్తేం శ్రీరామ జీ
కీ సామీప్యకారిణీ నిత్యపరాభక్తి ప్రాప్త హోతీ హై ।

యోగినో జ్ఞానినో భక్తాః సుకర్మ నిరతాశ్చ యే ।

రామనామ్ని రతాః సర్వే రముక్రీడాత ఏవ వై ॥ ౭౩॥

యోగీ, జ్ఞానీ, భక్త ఔర కర్మకాణ్డ మేం జో నిరత హైం యే చారోం ప్రకార కే సాధక శ్రీరామ
నామ మేం రత రహతే హైం ఇసలివి రము క్రీడో ధాతు రామ నామ సే నిష్పన్న హై ।

శృణుష్వ ముఖ్య నామాని వక్ష్యే భగవతః ప్రియే ।

విష్ణుర్నారాయణః కృష్ణో వాసుదేవో హరిః స్మృతః ॥ ౭౪॥

భగవాన శివ బోలే - హే ప్రియే ! భగవాన కే జో కుభ ముఖ్య నామ హైం వే హైం విష్ణు
నారాయణ కృష్ణ వాసుదేవ ఔర హరి ।

బ్రహ్మవిశ్వమ్భరోఽనన్తో విశ్వరూపః కలానిధిః ।

కల్మషేష్నా దయామూర్తిః సర్వగః సర్వసేవితః ॥ ౭౫॥

బ్రహ్మ, విశ్వమ్భర, అనన్త, విశ్వరూప, కలానిధి, కల్పషమ్ము, దయామూర్తి, సర్వగ ఔర
సర్వసేవిత ఇత్యాది భగవాన కే ముఖ్య నామ హైం ।

పరమేశ్వర నామాని సస్త్వనేకాని పార్వతి ।

ఏకాదేకం మహాస్వచ్ఛ ముచ్చారాణానోక్షదాయకమ్ ॥ ౭౬ ॥

భగవాన శివ కహతే హైం కి హే పార్వతీ ! పరమేశ్వర పద వాచ్య రఘునాథజీ కే గుణ
కో దర్శానే వాలే అనేకోం నామ హైం అర్థాత అసజ్ఞ్య నామ హైం ఔర సభీ ఏక సే ఏక,
పరమ నిర్మల ఔర ఉచ్చారణ కరనే పర మోక్ష కో ప్రదాన కరనే వాలే హైం ।

నామ్నామేవ చ సర్వేషాం రామనామ ప్రకాశకః ।

గ్రహాణాం చ యథా భానుర్ముక్షత్రానాం యథాశశీ ॥ ౭౭ ॥

నారాయణ కృష్ణాదిక నిఖిల నామ సమూహోం కే పరమ ప్రకాశక శ్రీరామ నామ ఉసీ
ప్రకార హైం జైసే మగ్గలాదిక గ్రహోం కే ప్రకాశక సూర్య భగవాన హైం ఔర జైసే నక్షత్రోం
కే ప్రకాశక చన్ద్రమా హైం ।

నిర్ణరాణాం యథా శక్రో నరాణాం భూపతిర్యథా ।

యథా లోకేషు గోలోకః సరయూనిమ్నుగాసు చ ॥ ౭౮ ॥

భగవాన శివ జి రామ నామ కో సభీ నామోం సే అధిక అనేక ఉపమాఁం ద్వారా దిఖాతే
హైం! జైసే సభీ దేవోం మేం ఇన్ద్ర హైం ఔర నరోం కే మధ్య మేం చక్రవర్తీ హైం ఔర అఖిల
లోకోం కే మధ్య గోలోకస్థ సాకేత హై ఔర జైసే నదియోం కే మధ్య శ్రీసరయూ జి హైం ।

కవీనాం చ యథానన్తో భక్తానామజ్ఞానీసుతః ।

శక్తీనాం యథా సీతా రామోభగవతామపి ॥ ౭౯ ॥

శ్రీ రామ నామ సభీ నామోం మేం కైసే శ్రేష్ఠ హై? జైసే సభీ కవియోం మేం భగవాన శేష హైం
ఔర భక్తోం మేం శ్రీహనుమానజి శ్రేష్ఠ హైం, శక్తీయోం మేం జైసే శ్రీజనక కిశోరీజి శ్రేష్ఠ హైం
ఔర సభీ అవతారోం కే మధ్య జైసే శ్రీరామ శ్రేష్ఠ హైం ।

భూధరాణాం యథా మేరుః సరసాం సాగరో యథా ।

కామధేనుర్గవామ్మధ్యే ధన్వినాం మన్మథో యథా ॥ ౮౦ ॥

జైసే పర్వతోం కే మధ్య సుమేరూ పర్వత శ్రేష్ఠ హై ఔర సరోం కే మధ్య మేం సాగర శ్రేష్ఠ
హై ఔర గాయోం కే మధ్య కామధేను శ్రేష్ఠ హై, ఔర ధనుష ధారియోం కే మధ్య జైసే
కామదేవ శ్రేష్ఠ హై ఉసీ ప్రకార సభీ భగవన్నామోం కే మధ్య శ్రీరామనామ శ్రేష్ఠ హై ।

పక్షిణాం వైనతేయశ్చ తీర్థానాం పుష్కరో యథా ।

అహింసా సర్వ ధర్మానాం సాధుత్వేఽపి దయా యథా ॥ ౮౧ ॥

పక్షియోం కే మధ్య జైనే వైనతేయ గరుడఃజి శ్రేష్ఠ హైం జౌర తీర్థోం కే మధ్య జైనే
పుష్కరరాజ శ్రేష్ఠ హైం జౌర సబ ధర్మోం కే మధ్య జైనే అహింసా శ్రేష్ఠ హై జౌర సాధుతా
కే లక్షణ మేం సబనే శ్రేష్ఠ జైనే దయా హై ।

మేదనీ క్షమినాం మధ్యే మణీనాం కౌస్తుభో యథా ।

ధనుషాం వై యథా శార్ఙ్గః ఖడ్గానాం నందకో యథా ॥ ౮౨॥

క్షమా కరనే మేం జైనే భూమి శ్రేష్ఠ జౌర మణీయోం మేం జైనే కౌస్తుభ మణి శ్రేష్ఠ హై,
ధనుషోం మేం జైనే శార్ఙ్గ ధనుష శ్రేష్ఠ హై జౌర ఖడ్గోం మేం జైనే నందక తలవార శ్రేష్ఠ హై
ఉసీ ప్రకార సబ నామోం మేం శ్రీ రామ నామ శ్రేష్ఠ హై ।

జ్ఞానానాం బ్రహ్మజ్ఞానఞ్చ భక్తీనాం ప్రేమలక్షణా ।

ప్రణవః సర్వమన్త్రాణాం రుద్రానామహమేవ చ ॥ ౮౩॥

సమస్త జ్ఞానోం మేం బ్రహ్మజ్ఞాన శ్రేష్ఠ హై జౌర భక్తి మేం జైనే ప్రేమాభక్తి శ్రేష్ఠ హై, మన్త
సమూహ మేం జైనే ప్రణవ శ్రేష్ఠ హై జౌర జైనే సభీ రుద్రోం మేం మైం శ్రేష్ఠ హూవిఁ వైనే హీ
శ్రీరామ నామ సభీ నామోం మేం శ్రేష్ఠ హై ।

కల్పద్రుమశ్చ వృక్షాణాం యథా యోధ్యాపురీషు చ ।

కర్మణాం భగవత్కర్మ ఆకారశ్చ స్వరేష్యపి ॥ ౮౪॥

జైనే సభీ వృక్షోం మేం కల్ప వృక్ష శ్రేష్ఠ హై జౌర పురియోం కే మధ్య జైనే అయోధ్యా శ్రేష్ఠ
హై ఉసీ ప్రకార సభీ కర్మోం మేం భగవత్సమృద్ధి కర్మ శ్రేష్ఠ హైం జౌర సభీ స్వర సంజ్ఞక
వర్ణోం మేం జైనే ఆకార శ్రేష్ఠ హై ఉసీ ప్రకార సభీ నామోం మేం శ్రేష్ఠ శ్రీరామ నామ హై ।

కిమత్ర బహునోక్తేన సమ్యగ్భగవతః ప్రియే ।

నామ్నామేవ చ సర్వేషాం రామనామ పరమృహత్ ॥ ౮౫॥

భగవాన శివ జి బోలే - హే ప్రియే! యహావిఁ పర బహుత కహనే నే క్యా శ? తుమ యహ
అచ్చి ప్రకార జాన లో కి సభీ భగవాన కే నామోం మేం పరమ శ్రేష్ఠ యహ శ్రీరామ నామ
హీ హై ।

శబ్దానాం చైవ సర్వేషాం రామశబ్దః పరోమహాన్ ।

ఇదం త్వయా కథం ప్రోక్తం మే తదర్థ వద ప్రభో ॥ ౮౬॥

మాతా పార్వతీ బోలిం కి హే ప్రభో! సమూర్ణ శబ్దోం మేం శ్రీరామ శబ్ద హీ పరమ శ్రేష్ఠ హై
యహ ఆప కైనే కహే ఇసలివి ఆప బాకీ నామోం కే అర్థ కో భీ ముఝనే కహివి తాకి మైం
శ్రీ రామ నామ కో పర జాన సకూవిఁ

నామ్నామర్థమహన్దేవి సజ్జేపన వదామితే ।

శబ్దా భగవతోఽనేకా గుణార్థా కోటికోటయః ॥ ౮౭ ॥

భగవాన శివ బోలే కి హే దేవి! అపర నామో కే అర్థ కో మైం సజ్జేప నే కహతా హూం
తుమ ఉనకో సునో! రఘునాథజీ కే జో కరోడ్కోం కరోడ్కోం నామ హైం వే సబ
గుణోం కే విధాయక హైం ।

నారాస్వపు గృహం యస్య తేన నారాయణః స్మృతః ।

జీవనారాశ్రయోయోఽస్మి తేన నారాయణోఽపి చ ॥ ౮౮ ॥

అబ భగవాన శివ రఘునాథ జీ కే గుణ దర్శక నారాయణ నామ కా అర్థ కహతే హైం కి
నర పద వాచ్య సనాతన ద్విభుజ పరమాత్మా జో హై ఉససే నార అర్థాత జల కీ ఉత్పత్తి
హోతీ హై ఉసీ జల మేం జిసకా అయన హై ఉసీ కో నారాయణ కహతే హైం అర్థాత నార
రూపీ జీవ సమూహ కే జో ఆశ్రయ హైం వే హీ నారాయణ పద వాచ్య హైం ।

సర్వే వసన్తి వైయస్మిన్సర్వస్మిన్ వసతేఽపివా ।

తమాహుర్వాసుదేవఞ్చ యోగినస్తత్త్వదర్శినః ॥ ౮౯ ॥

వాసుదేవ శబ్ద కా అర్థ యహ హై కి జిసమేం సమూర్ణ విశ్వ నివాస కరే అథవా సమూర్ణ
విశ్వ మేం జో వాస కరే ఉసకో తత్త్వదర్శి యోగీ జన వాసుదేవ శబ్ద వాచ్య తత్త్వ బతాతే
హైం ।

వ్యాపకోఽపిహియోనిత్యం సర్వస్మిన్చ చరాచరే ।

విష ప్రవేశనే ధాతోర్విష్ణురిత్యభిధీయతే ॥ ౯౦ ॥

జో సమూర్ణ చరాచర అర్థాత జడః చేతనాత్మక సంసార మేం నిత్య హీ వ్యాపక హో
ఉసే విష్ణు కహతే హైం! ఇసలివి జో సర్వ జగత మేం ప్రవిష్ట హో ఉసకే లివి హీ విష ప్రవేశనే
ధాతు సే విష్ణు శబ్ద కా అభిధాన హోతా హైం ।

కృషిర్భూవాచకశ్చైవణశ్చ నిర్వృతి వాచకః ।

తయోరైకాం మహావిద్యే కృష్ణజత్యభిధీయతే ॥ ౯౧ ॥

హే మహావిద్యే ! కృష్ణ శబ్ద మేం కృష పద భూవాచక అర్థాత సత్తా వాచక హై ఔర ణ
యహ పద ఆనన్త వాచక హై యహ దోనోం పద మిలనే సే కృష్ణ శబ్ద నిష్పన్న హోతా
హై ఔర సత్తా సమూదక యహ బోధ హోతా హైం ।

కథ్యతే సహరిన్నిత్యం భక్తనాక్లేశ నాశనః ।

భరణం పోషణం బైవ విశ్వమృగ ఇతి స్మృతః ॥ ౯౨ ॥

జో భక్తోం కే క్లేశ కా నాశ కర దేతే హైం ఉన్వేం హీ హరి కహ జాతా హై ఔర జో సమస్త
విశ్వ కా భరణ పోషణ కరతే హైం ఉన్వేం విశ్వమృగ కహ జాతా హైం ।

వాయువద్గగనేపూర్ణే జగతాంహి ప్రవర్తతే ।

సర్వం పూర్ణం నిరాకారం నిర్గుణం బ్రహ్మ ఉచ్యతే ॥ ౯౩॥

జో ఆకాశవత రూప సే గగనమేం అఖణ్ణ రూప సే ప్రవర్తిత హోకర భీ పూర్ణ ఔర నిరాకార
హై ఉసీ కో నిర్గుణ బ్రహ్మ కహతే హైం ।

యస్యానస్తాని రూపాణి యస్య చాస్తం న విద్యతే ।

శ్రుతయో యం న జానన్తి సోప్యనస్తోఽభిధీయతే ॥ ౯౪॥

జనకే రూప గుణ అనస్త హోం ఔర జస్సే శ్రుతి భీ సాజ్ఞోపాజ్ఞ న జాన సకే ఉసే అనస్త కహో
జాతా హైం ।

యో విరాటస్తనుర్నిత్యం విశ్వరూపమథోచ్యతే ।

కలావైధిష్ఠితా సర్వా యస్మిన్నితి కలానిధిః ॥ ౯౫॥

యహ సమ్పూర్ణ విరాట జగత నిత్య రూప సే జనకా శరీర హై ఉన్వేం విశ్వరూప కహతే
హైం ఔర సమ్పూర్ణ కలాఁం కే జో స్యామీ హైం ఉన్వేం హీ కలానిధి కహతే హైం ।

సర్వాణి వైవ నామాని మయాప్రోక్తాని యాని చ ।

సచ్చిదానందరూపాని నామాన్యేతాని సర్వసః ॥ ౯౬॥

భగవాన శివ బోలే కి హే గిరిజే! యే జితనే నామ మైంనే తుమసే వర్ణన కిప హైం వే సభీ
సచ్చిదానంద స్వరూప హైం ।

పరస్తు నామ భేదాఞ్చ సజ్జేపే న వదామితే ।

సచ్చిదానందరూపైశ్చ త్రిభిరేభిః పృథక్ పృథక్ ॥ ౯౭॥

పరస్తు సత చిత ఆనంద యహ తీనోం భాగోం కో పృథక-పృథక కహకర సజ్జేప మేం వర్ణన
కరతా హలాపఁ ।

వర్తతే రామ నామేదం పూర్ణస్తత్త్వ త్రయాత్మకమ్ ।

నామాన్యేతాన్యనేకాని మయోక్తాని చ పార్వతి ॥ ౯౮॥

భగవాన శివ కహతే హైం కి హే పార్వతి! రామ నామ సదా హీ సత, చిత ఔర ఆనంద ఇన
తీనోం తత్త్వోం సే పరిపూర్ణ రహతా హై ఔర రామ నామ సే భిన్న భగవద్వాచక అనేకోం
నామ జో మైంనే తుమసే వర్ణన కియా హై ఉనకా భేద సునో ।

కస్మిళ్చాన్ముఖ్య ఆనందః సత్యఞ్చ గౌణముచ్యతే ।

కస్మిళ్చాత్సన్ముఖ్యం చ గౌణం చానందముచ్యతే ॥ ౯౯॥

శ్రీరామ నామ సే అలగ జో అన్య నామ హైం ఉనమేం కిసీ నామ మేం ఆనంద ముఖ్య హై
తో సత్య గౌణ హై ఔర కిసీ మేం సత్య ముఖ్య హై తో ఆనంద గౌణ హైం ।

నామభేదం వదామ్యన్యం ప్రవీణే శ్చృణు భక్తితః ।

అన్యని యాని సర్వాణి నామాని సాక్షరాణి చ ॥ ౧౦౦॥

భగవాన శక్కుర బోలే కి హే ప్రవీణే! అన్య నామోం కా శ్రీరామ నామ సే ఏక ఔర భేద మైం
తుష్టేం బతాతా హలూం ఉనే భక్తిపూర్వక సునో! శ్రీరామ నామ సే భిన్న జితనే భీ అన్య
నామ హైం వే సభీ సాక్షర అర్థాత వర్ణాత్మక హైం ।

నిర్వర్ణం రామనామేదం కేవలం చ స్వరాధిపమ్ ।

ముకుటః క్షత్రం సర్వేషాం మకారో రేఫ వ్యజ్ఞానమ్ ॥ ౧౦౧॥

యహ జో శ్రీ రామ నామ హై యహ నిర్వర్ణ హై అర్థాత వర్ణాత్మక న హోకర స్ఫోటాత్మక
హై ఔర స్వర తథా వ్యజ్ఞాన దోనోం వర్ణ సమూహోం కా ఏక మాత్ర స్వామీ హై! శ్రీరామ
నామ మేం జో వ్యజ్ఞాన హల మకార అనుస్వార రూప హోకర సమ్పూర్ణ అక్షరోం కే
శిరో భాగ మేం ముకుట కే సమాన విరాజతా హై ఔర రేఫ (ధర్మ ఆది శబ్ద మేం)ఫత్ర కే
తుల్య ప్రతిష్ఠిత హై ।

రామనామమయా సర్వే నామవర్ణా ప్రకీర్తితా ।

అతఏవ రముక్రీడా నామ్నామీశః ప్రవర్తతే ॥ ౧౦౨॥

జితనే భీ నామ హైం ఉనకే జో వర్ణ హైం వే సభీ రామనామమయ హైం అర్థాత్ రామ
శబ్ద జన్య హైం ఇసలిఏ రమ క్రీడా ధాతు కో నిష్పన్న కరనే వాలా శ్రీరామ నామ సభీ
భగవన్నామోం కా స్వామీ హై ।

కోటి తీర్థాని దానాని కోటి యోగ వ్రతాని చ ।

కోటి యజ్ఞ జపాశ్చైవ తపసః కోటి కోటయః ॥ ౧౦౩॥

కోటి జ్ఞానైశ్చ విజ్ఞానం కోటి ధ్యాన సమాధిభిః ।

సత్యం వదామి తైస్తుల్యం రామనామ ప్రవర్తతే ॥ ౧౦౪॥

తీర్థ, దాన, యోగ, వ్రత, యజ్ఞ, జప, తప ఔర కోటిజ్ఞాన విజ్ఞాన తథా కోటి-కోటి ధ్యాన
సమాధి కే తుల్య శ్రీరామ నామ హై అర్థాత శ్రీరామ నామ కే జప సే ఇన సబకా ఫల మిల
జాతా హై పార్వతీ! మైం సత్య సత్య కహతా హలూపః ।

పరావాణ్యా భజేన్నిత్యం రామ నామ పరాత్పరమ్ ।

త్యక్తామోహం చ మాతస్యం వాక్యం చైవానతస్తథా ॥ ౧౦౫॥

మోహ మత్సర అసత భాషణ కో త్యాగ కర వాణీ సే పరాత్పర శ్రీరామ నామ కో భజనా
చాహిప ।

హృన్మలం క్రోధకామాది లోభమజ్ఞానమేవ చ ।

రాగద్వేషం చ దుస్సంక్లం త్యక్తా దుర్వాసనామపి ॥ ౧౦౬॥

సర్వేన్ద్రియ జితో భూత్వా పూతో బాహ్యేన్ద్రస్తథా ।

ఇత్థం నామ జపేన్నిత్యం రామరూపో భవేన్నరః ॥ ౧౦౭॥

హృదయ కే మల కామ క్రోధ లోభ ఔర అజ్ఞాన రాగ ద్వేష ఔర దుస్సజ్గ తథా దుర్వాసనా
కో భీ త్యాగ కర సభీ ఇన్ద్రియోం కో జిత కర భీతర బాహర సే శుద్ధ హోకర ఇస ప్రకార
జో నిత్య రామ నామ కో జపతే హైం వే శ్రీరామ రూప హో జాతే హైం అర్థాత సారూప్య
మోక్ష కో ప్రాప్త కరతే హైం ।

రహః పఠతియో నిత్యమేతత్కమలలోచనే ।

సర్వ ధ్యాన ఫలం తస్య కలాం నార్హతిషోడశీమ్ ॥ ౧౦౮॥

భగవాన శివ బోలే కి హే కమలలోచనే! జో పురుష నిత్య హీ ఏకాన్త చిత్త హోకర ఇసకా
పాఠ కరోజ్ఞే ఉన పురుష కే సమూర్ణ ధ్యానాది సాధన కా ఫల ఇసకీ సోలహపీం కలా కే
బరాబర భీ నహీం హో సకతా హైం ।

శతాయ పర శిష్యాయ విషయాధ్యాయ మానినే ।

నదాతవ్యం నదాతవ్యం శ్రీరామోపాసకం వినా ॥ ౧౦౯॥

భగవాన శివ బోలే కి శ్రీరామోపాసకోం కో ఛోడ కర పర శిష్య అథవా శఠ విషయీ
అభిమానియోం కో నహీం దేనా చాహిం నహీం దేనా చాహిం ।

యది దాతవ్యమన్యేషాం సద్యోమృత్యుః ప్రజాయతే ।

మహతామేవ చ సర్వేషాం జీవనం ప్రోచ్యతేఽప్యతః ॥ ౧౧౦॥

భగవాన శివ కహతే హైం కి యహ రహస్య సభీ మహానుభావోం కా జీవన ధన హై ఇసలిం
అనధికారీ కో ఇనే దేనే సే సీధే మృత్యు హో జాతీ హై ఔర అధికారీ కో దేనే సే అమృత
కే సదృశ లాభ మిలతా హైం ।

- ఇతి శ్రీమన్మహారామాయణే ఉమాహేశ్వర సంవాదే శ్రీరామనామ్నోమహాత్వ్య కథన నామ
ద్విపంచాశత్ సర్గః ॥ ౫౨॥

॥ శ్రీసీతారామాభ్యామర్చణమస్తు ॥

ఇసమే రామ కే చరణబిహ్నా, రామభక్త కీ ప్రాప్తి కే ఉపాయ, రామభక్తోం కే లక్షణ,
ధన్యపబాణ ధారణ కీ విధి, పరాత్పరతమ బ్రహ్మారామ, ఏకమాత్ర సభీభావ సే ఉపాసనా కీ
సభావతా, సీతా కీ ఆహ్లాదిని ఇత్యాది తేతీస శక్తియా, తథా ఉనమేం సే ప్రత్యేక కీ ఏక-ఏక
సహస్ర ఉపశక్తియా, బణిత హైం। ఇసమే భీ రామ కీ రాసలీలా కా వర్ణన హైం । హిన్దూత్వ
మే మహారామాయణ కీ నిన్నానవే రాసలీలాఁ కీ చర్పా హైం ।

In this text of five chapters, the footprints of Rama, measures to attain Rama devotion,
characteristics of Rama devotees, the method of holding a bow, the Supreme Lord Brahma,

the gathering of worship with the only friend, the joy of Sita, etc. It also describes Rama's Raslila. In the book *Hindutva* by Ramdas Gaur, there is a discussion of nineteen rasalilas of Maharamayana (archive.org/details/in.gov.ignca.19051/page/n149/mode/1up.)

Only five chapters given here are available till today, according to a book *Ram Bhakti Shakha* page no. 468 archive.org/details/in.ernet.dli.2015.480197/page/n485/mode/1up this complete scripture has around 350,000 shlokas. And its manuscripts is available at 'Kashmir Rajkiye Pustakalaya' and at Royal House of Kullu.

Encoded and proofread by Mrityunjay Rajkumar Pandey

——
Five Chapters from Maharamayana
pdf was typeset on June 9, 2024

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

